

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 2235/2015

Ședința publică din 16 octombrie 2015

Decizia nr. 2235/2015

Deliberând asupra cauzei civile de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, secția a V-a civilă, la data de 11 octombrie 2010, sub nr. x/3/2010, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții B. și SC C. SRL, solicitând instanței ca, prin hotărârea pe care o va pronunța, să îi oblige pe pârâți, în solidar, la plata echivalentului în lei al sumei de 10.000 euro, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit prin atingerile aduse dreptului la propria imagine, onoarei și demnității umane.

În motivarea cererii, reclamantul a arătat că, în data de 14 iulie 2010, ziaristul B. a publicat în ziarul Financiarul articolul intitulat „15 multimilionari și datoriile lor la stat de un sfert de miliard de lei”. În cadrul acestui articol, sub pretextul prezentării „rețetei succesului în business garantată atunci când afacerile se fac cu bani publici sau nu se plătesc obligațiile la buget”, autorul a făcut referire la mai mulți oameni de afaceri din România, printre care și la reclamantul A.

Cu privire la reclamant, pârâțul B. a formulat susțineri vădit tendențioase, cu caracter injurios, susțineri care au depășit limitele admisibile ale libertății de exprimare. Astfel, acesta a afirmat despre reclamantul A. următoarele: „văzut până nu demult drept cel mai bogat român, A. este eclipsat de D. și de E., dar se menține în vârful milionarilor și în topul datornicilor prin dările acumulate de societățile la care acesta a fost sau mai este acționar direct. Averea de 900 de milioane de euro nu este suficientă pentru a acoperi găurile date statului de asocierea cu mentorul trustului F., G., în cadrul SC H. SRL, care are datorii de 5.586.833 de lei la bugetul de stat. O alta datorie a firmelor în care s-a implicat A. este de numai 312.637 de lei prin SC I. SA. Milionarul mai are datorii și prin firma SC J. SA”.

În partea finală a articolului pârâțul B. a concluzionat că „statul se alege cu praful de pe tobă” printre altele datorită faptului că „Milionarul A. a mai avut acțiuni la societățile SC A. SA și la FC K. SA, companii care au fost îngropate cu datorii cu tot după ce au fost preluate de diverși acționari, cum este cazul echipei de fotbal.”

S-a arătat că SC H. SRL are ca asociat unic pe SC L. SA, deținută la rândul ei în proporție de 13% de M., companie cipriotă ale cărei părți sociale au fost cesionate în 2003 de fostul asociat A. lui G. După cum se poate vedea, din 2003, reclamantul A. nu mai are nicio legătură cu respectivele companii, fapt care face ca total nejustificate acuzațiile aduse de ziarist reclamantului pentru presupuse datorii la bugetul de stat de pe urma cărora ar câștiga în calitate de asociat.

SC I. SA are ca acționar minoritar pe SC N. SA, ce deține un procent de 4.83%, iar nu pe reclamantul A.

SC J. SA are ca acționar minoritar pe SC N. SA, ce deține un procent de 2.57%, iar nu pe reclamantul A.

SC O. SA nu este „îngropată” și nici nu a fost „radiată, declarată în insolvență sau lichidată prin tertipuri juridice variate”, după cum a afirmat pârâțul B., ci este o companie activă, în funcțiune și fără datorii la bugetul de stat, schimbându-se forma societății, din societate pe acțiuni, în societate cu răspundere limitată.

La SC K. SA, reclamantul A. a deținut calitatea de acționar minoritar, fără a deține însă calitatea de administrator/director, neimplicându-se nici măcar de facto în administrarea și managementul societății, aspect de care s-a ocupat dl. P. și a cărui activitate a fost analizată în cadrul procedurii de faliment declanșată împotriva mai sus numitei societăți și care nu a relevat vreo culpă a acestuia sau a unei alte persoane pentru situația financiară care a determinat falimentul FC K. SA (mărturie în acest sens stă soluția Tribunalului București, secția a VII-a comercială, care, în Dosarul nr. x/3/2007, a pronunțat în ședința publică de la data de 12 iunie 2008 soluția de respingere a cererii creditoarei Administrația Finanțelor Publice sector 5 de atragere a răspunderii personale a administratorului P., ca neîntemeiată).

A susținut reclamantul că apare cu claritate caracterul inexact al informațiilor furnizate de pârât prin articolul menționat, contrar situației de fapt și realității juridice, evident fiind că pârâțul B. a extras diferite informații cărora le-a dat o asemenea interpretare cu o vădita rea-intenție, informațiile din articol căpătând astfel caracter tendențios.

Mai mult, afirmațiile cuprinse în articolul publicat în ziarul ... din data de 14 iulie 2010 depășesc limitele admisibile ale libertății de exprimare, care este fundamentul esențial al unei societăți democratice și una dintre condițiile primordiale ale progresului și împlinirii fiecăruia. Sub aspectul conținutului dreptului la libertatea de exprimare, Curtea Europeană a subliniat că aceasta cuprinde dreptul de a avea și de a-și exprima opinia, dar și dreptul la informare.

În cauză, prin afirmațiile defăimătoare, contrare realității aparținând pârâtului B., făcute cu rea-credință, cu depășirea limitelor dreptului la libera exprimare, s-a adus atingere dreptului reclamantului A. la propria imagine, demnității și onoarei.

Astfel, sfidând regulile minimale ce țin de deontologia profesiei de ziarist și deturnând întregul demers editorial de la informarea corectă și exactă a cetățeanului, pârâtul B. a conceput un articol colectiv ce cuprinde informații despre mai multe persoane și/sau personalități, evident pentru a crea o confuzie a cititorului asupra celor amintiți în respectivul material publicistic. Intenția de dezinformare creatoare de confuzie rezultă și din topografia paragrafelor articolului, în care se face referire la persoana reclamantului. Astfel, pârâtul a dedicat individual reclamantului A. parag. 3, pentru ca în paragraful final, într-o înșiruire de denumiri ale unor societăți comerciale au fost amintite mai multe persoane „incriminate” asociate necorespunzător, exclusiv în scopul dezinformării și al inducerii concluziei că personalitățile menționate în articol folosesc o rețetă garantată a succesului în business făcând afaceri cu bani publici sau neplătind obligațiile la buget, toate acestea cu un singur pretins efect, și anume acela al „alegerii statului cu praful de pe tobă”.

Calificarea ca faptă ilicită a afirmațiilor făcute de pârât în cadrul articolului publicat în data de 14 iulie 2010 în ziarul ... ține, în primul rând, de calitatea persoanei lezate de afirmațiile făcute. Persoana lezată este reclamantul A., ca persoană fizică ce nu deține o funcție publică sau altă calitate ce ar putea implica exercițiul unei autorități publice sau obștești. Reclamantul este un important om de afaceri, ce desfășoară activități de interes privat, iar nu public.

Calitatea persoanei lezate de declarațiile făcute în presa scrisă sau audiovizuală are o mare importanță, întrucât potrivit practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, aprecierea unui discurs virulent sau afirmațiilor defăimătoare la adresa unei persoane se face ținând seama de faptul că persoana lezată este sau nu este persoana ce deține o funcție politică sau publică.

Un al doilea aspect, care permite aprecierea depășirii limitelor libertății de exprimare, implică caracterizarea tipului de discurs. În mod cert, o parte a afirmațiilor a privit problema plății obligațiilor bugetare ale fiecărui contribuabil. Aceste afirmații cu caracter critic pot fi exprimate de ziariști și țin de dreptul la exprimare și informare a publicului, indiferent dacă problema pusă în discuție este de interes public, publică sau pur privată. Acest tip de discurs - în sine - nu a fost incriminat de reclamant ca fiind cel ce aduce atingere dreptului său la imagine și onoare, ci faptul că acestuia i se reproșează lucruri de care nu se face vinovat, știut fiind că un asociat, fie el chiar direct, iar nu indirect prin intermediul altor companii, nu se identifica cu compania la care este asociat, acționar.

Un al treilea aspect, care permite aprecierea depășirii limitelor libertății de expresie privește posibilitatea ca pârâtul să folosească alte expresii pentru exprimarea așa ziselor opinii critice. În mod cert, există posibilitatea reală ca ziaristul să-și limiteze discursurile critice la expunerea faptelor și a textelor de lege încălcate prin respectivele fapte, fără a califica pe reclamant drept campion al marilor datornici la bugetul de stat, vinovat de afaceri cu bani publici sau de neplata la bugetul de stat a datoriiilor.

Un al patrulea aspect privește stabilirea calității persoanei care a făcut afirmațiile incriminate ca și fapte ilicite și care este aceea de ziarist, calitate care implică respectarea exigențelor impuse de Rezoluția Consiliului Europei nr. 1003/1993 privind Principiile de bază ale ziaristicii. Potrivit respectivei Rezoluții, de care Camera Deputaților și Senatul României au luat act, ziaristica nu trebuie să denatureze informația adevărată, imparțială și opiniile oneste, ziaristul fiind obligat să respecte demnitatea umană și dreptul cetățeanului la viața privată. De asemenea, la pct. 25, se reține că, în ziaristică, „scopul nu scuză mijloacele.”

Față de aspectele mai sus arătate, interpretarea art. 10 alin. (2) din Convenția privind protecția drepturilor omului implică în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și a instanțelor române, următoarele precizări: a) libertatea de informare nu este un drept absolut, ci relativ. Aceasta înseamnă că „art. 10 nu garantează fără nicio restricție libertatea de exprimare, chiar când este vorba de prezentarea în presă a chestiunilor care prezintă un interes public serios”. Altfel spus, libertatea de exprimare „nu trebuie să depășească limitele impuse în interesul protejării reputației persoanelor particulare” și b) depășirea limitelor libertății de exprimare implică tragerea la răspundere materială a autorului.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe prevederile art. 998 - 999, 1000 alin. (3) C. civ., art. 20 și art. 30 alin. (6) din Constituția României, art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, Decretul

nr. 31/1954, Hotărârea Camerei deputaților nr. 25/1994 și Rezoluția Consiliului Europei nr. 1003/1993 privind Principiile de bază ale ziaristicii.

La termenul de judecată din data de 24 iunie 2011, reclamantul a depus la dosar cerere de îndreptare a erorii materiale din cuprinsul cererii introductive cu privire la cuantumul despăgubirilor, în sensul că în acțiune în mod eronat a fost menționată suma de 10.000 euro, în loc de suma de 130.000 euro.

Prin sentința civilă nr. 877 din 02 mai 2013, Tribunalul București, secția a V-a civilă, a respins, ca neîntemeiată, acțiunea formulată de reclamantul A., în contradictoriu cu pârâții B. și SC C. SRL.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, că la data de 14 iulie 2010, în ziarul ... a fost publicat articolul „15 multimilionari și datoriile lor la stat de un sfert de miliard de lei”, semnat de pârâtul B. În cadrul acestui articol, pârâtul a făcut referire la mai mulți oameni de afaceri din România, printre care și reclamantul A.

Cu privire la reclamant, pârâtul a afirmat următoarele: „Văzut până nu demult drept cel mai bogat român, A. este eclipsat de D. și de E., dar se menține în vârful milionarilor și în topul datornicilor prin dările acumulate de societățile la care acesta a fost sau mai este acționar direct. Averele de 900 milioane de euro nu este suficientă pentru a acoperi găurile date statului de asocierea cu mentorul trustului F., G., în cadrul SC H. SRL, care are datorii de 5.586.833 lei la bugetul de stat. O altă datorie a firmelor în care s-a implicat A. este de numai 312.637 lei prin SC I. SA. Milionarul mai are datorii și prin firma SC J. SA.

(...) Milionarul A. a mai avut acțiuni la SC O. SA și la FC K. SA, companii care au fost îngropate cu datorii cu tot după ce au fost preluate de diverși acționari, cum este cazul echipei de fotbal”.

Potrivit art. 998 C. civ., „Orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara”, iar, conform art. 999 C. civ., „Omul este responsabil nu numai pentru prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela cauzat prin neglijența sau imprudența sa”.

Din dispozițiile legale menționate rezultă că pentru angajarea răspunderii civile delictuale este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) existența unei fapte ilicite, b) existența unui prejudiciu, c) existența raportului de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu și d) existența vinovăției autorului prejudiciului.

Cu privire la prima dintre condițiile enumerate, tribunalul a arătat că fapta ilicită, ca element al răspunderii civile delictuale, este orice faptă a omului prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv aparținând altei persoane. Altfel spus, un comportament, acțiune sau inacțiune, devine fapt ilicit dacă vatămă un drept subiectiv ori cel puțin un interes legitim și serios al altei persoane.

În materia libertății de exprimare, fapta ilicită prezintă anumite particularități, deoarece posibilitatea omului de a-și exprima prin viu grai, prin scris, prin imagini, sunete sau prin orice alte mijloace de comunicare în public, opiniile, gândurile, credințele religioase și creațiile spirituale de orice fel este protejată atât la nivel intern, cât și internațional.

În acest sens, art. 30 din Constituția României prevede că „(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile”. Alin. (6), (7) și (8) ale aceluiași articol stabilesc coordonatele juridice în cadrul cărora trebuie să se exercite libertatea de exprimare, arătând printre altele că „libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”.

În temeiul art. 21 din Constituția României, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor trebuie să fie interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte, iar în cazul existenței unor neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, se vor aplica cu prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Libertatea de exprimare este garantată și de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ratificată de România prin Legea nr. 30/1994), potrivit căruia: „1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare”.

De asemenea, art. 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi îngrădit în opiniile sale și dreptul de a primi și de a răspândi

informații pe orice cale, fără luarea în considerare a frontierelor statale.

Totodată, Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice, în parag. 1 al art. 19 prevede că nimeni nu poate fi îngrădit în opiniile sale, iar parag. 2 al aceluiași text dispune că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare, care cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, fără luarea în considerare a frontierelor statale, sub formă orală, scrisă, imprimată sau artistică, prin orice mijloace la alegerea sa.

Atât art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cât și parag. 3 al art. 19 al Pactului stabilesc că exercițiul dreptului la liberă exprimare trebuie făcut în anumite limite, mai ales atunci când acesta intră în conflict cu alte interese individuale sau colective.

Astfel, potrivit parag. 2 al art. 10 din Convenția europeană: „Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranță publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”. La fel, parag. 3 al art. 19 din Pact dispune că exercițiul acestui drept comportă îndatoriri deosebite și responsabilități speciale, ceea ce înseamnă că acesta poate fi supus unor restricții care trebuie să fie expres prevăzute de lege, restricții care au ca scop respectarea drepturilor și reputației altor persoane sau sunt necesare pentru salvagardarea siguranței naționale, a ordinii publice, a sănătății sau a moralei publice.

A apreciat prima instanță că se impune a se analiza dacă afirmațiile pârâtului sunt protejate de art. 30 din Constituția României și de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv dacă exercițiul libertății de exprimare s-a făcut cu respectarea îndatoririlor și a responsabilităților intrinseci.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat de mai multe ori că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile principale ale progresului acesteia și ale împlinirii fiecărei persoane (Muller c. Elveția, hotărârea din 24 mai 1988). În continuare, Curtea a arătat că pluralismul ideilor este fundamentul societății moderne europene, motiv pentru care art. 10 protejează nu numai ideile neutre și informațiile brute, ci și cele idei și informații care șochează, neliniștesc sau ofensează populația sau o parte a acesteia (Handyside c. Marea Britanie, hotărârea din 7 decembrie 1976).

Convenția permite ingerința autorităților naționale în exercițiul dreptului la libera exprimare cu respectarea cumulativă a trei condiții: ingerința să fie prevăzută de lege, să vizeze unul dintre scopurile legitime expres menționate în art. 10 și să fie necesară într-o societate democratică.

Tribunalul a constatat că primele două condiții enunțate mai sus sunt îndeplinite în cauza de față. Astfel, răspunderea civilă delictuală a autorului unei fapte ilicite este reglementată de dispozițiile art. 998-999 C. civ., normă de drept care respectă condițiile de accesibilitate și previzibilitate; pe de altă parte, prin această reglementare se urmărește unul din scopurile legitime enumerate în art. 10 parag. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, și anume protecția reputației și a drepturilor altor persoane.

Cât privește cerința ca restrângerea libertății de exprimare să reprezinte o măsură necesară într-o societate democratică, tribunalul a apreciat că aceasta nu este îndeplinită în speță.

Astfel, Curtea de la Strasbourg a stabilit o serie de principii legate de interpretarea noțiunii de „măsură necesară într-o societate democratică”, aceasta fiind cel mai adesea determinantă pentru stabilirea unei concluzii de încălcare sau nu a Convenției.

Așa cum a rezultat din jurisprudența Curții, analiza necesității unei măsuri ce afectează libertatea de exprimare, pentru a duce la concluzia compatibilității cu prevederile Convenției, trebuie să evidențieze faptul că aceasta răspunde unei „nevoi sociale imperioase”, care a determinat adoptarea ei; motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica trebuie să fie pertinente și suficiente, iar măsura în cauză trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit.

Curtea a afirmat în mai multe cauze (cauza Barthold c. Germaniei, hotărârea din 25 martie 1985; cauza Markt Intern Verlag GMBH și Klaus Beerman c. Germaniei, hotărârea din 20 noiembrie 1990; cauza Casado Coca c. Spaniei, hotărârea din 24 februarie 1994) că, pentru a se determina proporționalitatea ingerinței, trebuie cântărite pe de o parte exigențele protecției interesului din cauză (reputația și drepturile altuia) și, pe de altă parte, interesul publicării informațiilor respective, în vederea realizării unui just echilibru între cele două interese prezente, această operațiune urmând a se realiza ținându-se cont de circumstanțele concrete ale cauzei.

În jurisprudența sa, Curtea europeană a stabilit o distincție importantă între afirmarea unor fapte și cea a unor judecăți de valoare în sensul că: „existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu poate fi dovedit”.

Din distincția pe care Curtea europeană a realizat-o între fapte și judecăți de valoare se desprinde concluzia potrivit căreia persoanelor care afirmă fapte obiective li se poate cere în mod legitim să dovedească adevărul acestora.

Astfel, Curtea a arătat în repetate rânduri că afirmațiile referitoare la fapte determinate, care sunt susceptibile de a fi probate, făcute în absența oricăror dovezi care să le susțină și care nu sunt susținute de chiar afirmațiile părții vătămate nu se bucură de protecția art. 10 (cauza Nilsen și Johnsen c. Norvegiei, hotărârea din 25 noiembrie 1999). De asemenea, Curtea a arătat că se impune a se verifica dacă ziaristii s-au conformat obligației obișnuite ce le incumbă, de a verifica o declarație factuală; această obligație semnifică faptul că aceștia trebuie să se întemeieze pe o bază factuală suficient de precisă și fiabilă care să poată fi considerată proporțională cu natura și forța afirmației lor, având în vedere că, cu cât afirmația este mai serioasă, cu atât baza factuală trebuie să fie mai solidă (cauza Pedersen și Baadsgard c. Danemarcei, hotărârea din 17 decembrie 2004).

În ceea ce privește judecățile de valoare, Curtea a subliniat faptul că atunci când afirmațiile unui ziarist privesc exprimarea unor opinii sau aprecieri personale, acestea sunt protejate de art. 10, cu condiția ca ele să se bazeze pe niște fapte adevărate sau să fie susținute de o argumentare logică a autorului lor.

Astfel cum a rezultat din hotărârile Curții de la Strasbourg, atât în cazul faptelor, cât și în cazul judecăților de valoare, este necesară analiza atitudinii subiective a persoanei acuzate de săvârșirea delictului de presă, în raport atât cu adevărul afirmațiilor sale (dacă a cunoscut sau nu că acestea sunt false, precum și dacă a depus diligențele necesare, în circumstanțele date, pentru a verifica autenticitatea afirmațiilor), cât și cu scopul demersului jurnalistic (dacă a urmărit să informeze opinia publică asupra unor chestiuni de interes public, îndeplinindu-și astfel datoria de a răspândi informații și idei asupra unor subiecte de interes general, chiar dacă aceasta implică uneori în mod inerent afectarea reputației persoanei vizate sau a avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația acesteia).

Totodată, din jurisprudența Curții europene se desprinde concluzia că limitele criticii admisibile sunt mai largi în privința unor oameni politici, funcționari publici sau alte persoane implicate în viața publică decât cu privire la persoane private. Cu toate acestea, nu se poate considera că funcționarii publici pot fi tratați pe picior de egalitate cu oamenii politici, deoarece, spre deosebire de aceștia din urmă, care se expun în mod conștient unui control atent al afirmațiilor și gesturilor lor, control realizat în special de către presă, funcționarii publici au nevoie de încrederea opiniei publice pentru a se putea achita în mod corespunzător de sarcinile lor, fiind deci necesar să fi protejați de atacuri abuzive îndreptate împotriva lor (cauza Thomas c. Luxemburg, hotărârea din 29 martie 2001; cauza Nikula c. Finlandei, hotărârea din 21 martie 2002).

Făcând referire la principiile consacrate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în speța de față, tribunalul a apreciat că, în circumstanțele particulare ale cauzei, nu este justificată antrenarea răspunderii civile delictuale a pârâtului, măsura solicitată privind obligarea pârâtului la plata de despăgubiri civile nefiind proporțională cu scopul urmărit.

Astfel, a fost reținut că afirmațiile făcute de pârâtul B. în cadrul articolului „15 multimilionari și datoriile lor la stat de un sfert de miliard de lei”, publicat în ediția din data de 14 iulie 2010 a ziarului ..., cuprind atât imputații factuale cu privire la acțiunile reclamantului, în sensul că acesta a avut sau încă mai are calitatea de acționar la SC H. SRL, SC I. SA, SC J. SA, SC O. SA și FC K. SA., societăți care au datorii la bugetul de stat, cât și judecăți de valoare legate de activitatea reclamantului, în sensul că acesta ar fi dat „găuri” statului și că se menține în topul datornicilor către stat.

În opinia tribunalului, pârâtul B. a acționat cu bună-credință, urmărind să informeze opinia publică asupra unui subiect de interes general, referitor la datoriile către bugetul de stat ale firmelor în care sunt implicați marii afaceriști români.

Atât imputațiile factuale, cât și judecățile de valoare exprimate de pârât în cadrul articolului din data de 14 iulie 2010 au avut o bază factuală suficient de precisă. Astfel, afirmațiile pârâtului, deși nu sunt în totalitate exacte, s-au bazat pe informațiile puse la dispoziție de Oficiul Național al Registrului Comerțului referitoare la firmele la care reclamantul a avut sau are calitatea de acționar și pe cele existente pe site-ul Agenției Naționale a Administrației Fiscale cu privire la datoriile către bugetul de stat ale firmelor respective.

Într-adevăr, potrivit înscrisurilor depuse la dosar, reclamantul nu a fost acționar direct la trei dintre societățile la care se face referire în cuprinsul articolului (SC H. SRL, SC I. SA, SC J. SA), ci a deținut sau deține acțiuni ori părți sociale la firme care au calitatea de acționari la societățile respective; deși la începutul articolului pârâtul a afirmat că reclamantul a

fost sau este acționar al respectivelor societăți, puțin mai jos și-a nuanțat această afirmație, arătând că reclamantul a fost implicat în firmele menționate.

În ceea ce privește societatea FC K. SA, tribunalul a reținut că însuși reclamantul a recunoscut faptul că a deținut calitatea de acționar la această societate, neavând nicio relevanță faptul că nu a fost acționar majoritar și nici administrator sau director al societății sau că nu s-a implicat în administrarea acesteia, câtă vreme pârâtul nu a afirmat așa ceva, ci numai că firma respectivă a fost îngropată cu tot cu datorii, după ce a fost preluată de diverși acționari.

Cât privește firma SC O. SA, este real că aceasta nu a fost radiată, pârâtul făcând o confuzie, urmare faptului că societatea și-a schimbat forma de organizare, din societate pe acțiuni în societate cu răspundere limitată.

Or, în cauza Dalban c. României, Curtea de la Strasbourg a subliniat că: „nu s-a dovedit că cele afirmate în articolele incriminate erau total false și urmăreau doar să alimenteze o companie de defăimare împotriva părților lezate”.

Prin urmare, o inexactitate parțială a faptelor prezentate nu exclude protecția art. 10 din Convenția europeană în situația în care este vorba de un demers jurnalistic privind subiecte de interes public, iar reaua-credință a jurnalistului nu a fost dovedită, așa cum este cazul în speță.

Pe de altă parte, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut, în mai multe cauze, faptul că libertatea jurnalistică implică recurgerea la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare.

În ceea ce privește calitatea victimei afirmațiilor defăimătoare, care este un alt aspect luat în considerare de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, s-a reținut că reclamantul este o personalitate publică, fost sportiv de renume internațional, actualmente om de afaceri de succes, a cărui implicare în viața economică și socială este cunoscută. Ca atare, și în cazul persoanelor publice, limitele criticii admisibile sunt mai extinse decât în privința unui particular, deoarece acestea se expun, în mod inevitabil și constant, unui control atent al faptelor și gesturilor lor și trebuie să dea dovadă de o mai mare toleranță.

Pentru considerentele expuse, în opinia tribunalului, fapta jurnalistului B. se înscrie în limitele exercițiului normal al libertății de exprimare, neavând caracter ilicit.

Reținând că pentru antrenarea răspunderii civile delictuale este necesară întrunirea cumulativă a celor patru condiții (faptă ilicită, prejudiciu, legătura de cauzalitate dintre acestea și vinovăția) și că nu este îndeplinită condiția ca fapta imputată pârâtului B. să constituie faptă ilicită, tribunalul a constatat că nu se mai impune a analiza întrunirea celorlalte condiții prevăzute de art. 998-999 C. civ.

Cu referire la pârâta SC C. SRL, a reținut că aceasta a fost chemată în judecată în calitate de comitent al pârâtului B., invocându-se prevederile art. 1000 alin. (3) C. civ., potrivit cărora comitenții răspund de prejudiciul cauzat de prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat. Pentru ca răspunderea comitentului să fie angajată în temeiul art. 1000 alin. (3) C. civ., se cer a fi întrunite următoarele condiții: să existe un raport de prepușenie la momentul săvârșirii faptei ilicite, iar prepusul să fi săvârșit fapta în funcția ce i s-a încredințat. Totodată, este necesar ca în persoana prepusului să fie întrunite cerințele răspunderii pentru fapta proprie, prevăzute de art. 998-999 C. civ.

Având în vedere că în cauza de față nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 998-999 C. civ. în persoana pârâtului B., nu poate fi angajată nici răspunderea pârâtei SC C. SRL, în calitate de comitent.

În consecință, tribunalul a respins acțiunea formulată de reclamantul A., în contradictoriu cu pârâții B. și SC C. SRL, ca neîntemeiată.

Apelul declarat împotriva sentinței civile nr. 877 din 02 mai 2013 pronunțată de Tribunalul București, secția a V-a civilă, de reclamantul A. a fost respins, ca nefondat, prin Decizia civilă nr. 233/A din 28 aprilie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă.

În calea de atac a apelului, în complet de divergență, a fost completat probatoriul administrat cu înregistrări constând în relații de la Agenția Națională a Administrației Fiscale, cu privire la situația datoriilor, la nivelul anului 2010, a societăților comerciale menționate în cuprinsul articolului, precum și înregistrări referitoare la sursele de inspirație ale ziaristului.

În motivare, instanța de apel a reținut aceeași situație de fapt care a fost expusă și de tribunal.

În drept, curtea de apel a constatat că angajarea răspunderii civile delictuale se realizează dacă sunt îndeplinite condițiile cumulativ prevăzute de art. 998 C. civ., respectiv existența unei fapte ilicite, a unui prejudiciu, a vinovăției și a legăturii de cauzalitate.

În speță, apelantul a susținut că au fost aplicate în mod greșit dispozițiile art. 998-1000 C. civ. în ceea ce privește existența elementelor răspunderii civile delictuale, precum și dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului referitoare la limitele libertății de exprimare, iar curtea de apel a analizat existența condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie și pentru fapta prepusului, având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la existența unei fapte ilicite, din două perspective: judecata de valoare și situația faptică.

Astfel, instanța de apel a constatat că, în ceea ce privește libertatea de exprimare, prin jurisprudența sa, Curtea europeană a statuat că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului său și a dezvoltării fiecărei persoane (Lingens c. Austriei). Libertatea de exprimare privește nu numai „informațiile” sau „ideile” primite favorabil sau considerate ca inofensive sau indiferente, ci și pe cele care lovesc, șochează sau neliniștesc (Brasilier c. Franței; Handyside c. Regatului Unit; Lingens c. Austriei; Jersild c. Danemarcei; Piermont c. Franței).

Referitor la dreptul la viață privată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că noțiunea de viață privată cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, cum ar fi numele său, fotografia sa, integritatea sa fizică și morală; garanția oferită de art. 8 din Convenție este destinată în principal să asigure dezvoltarea, fără ingerințe din afară, a personalității fiecărui individ în relațiile cu semenii. Așadar, există o zonă de interacțiune între individ și terți care, chiar și într-un context public, poate aparține «vieții private» (Von Hannover c. Germaniei (GC), nr. 59320/00, parag. 50, CEDH 2004-VI). De asemenea, a statuat că „dreptul la apărarea reputației este un drept care, în calitate de element al vieții private, este legat de art. 8 din Convenție (Chauvy și alții c. Franței, nr. 64915/01, par. 70, CEDH 2004-VI).

În acest sens, instanța de apel a reținut că trebuie să se găsească un echilibru între libertatea de exprimare și dreptul la viață privată, care cade sub incidența art. 8, echilibru care impune tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de comiterea afirmațiilor denigratoare, dacă afirmațiile reprezintă situații factuale, lipsite de suport probatoriu, efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare și reiterate în public, prin mijloace de comunicare prin presă și mass-media cu rea-credință (cauza Petrina c. României, cauza Andreescu c. României).

În acest sens, Curtea a reținut în cauza Sipos c. României: „Curții îi revine sarcina de a stabili dacă statul, în contextul obligațiilor pozitive care decurg din art. 8 din Convenție, a administrat un just echilibru între protecția dreptului reclamantei la reputația sa, element constituent al dreptului la protecția vieții private, și libertatea de exprimare protejată la art. 10 (Petrina, cit. anterior, pct. 36; Von Hannover c. Germaniei, nr. 59320/00, pct. 70, Curtea Europeană a Drepturilor Omului 2004-VI). Astfel, Curtea a considerat că obligația pozitivă care decurge din art. 8 din Convenție trebuie să se aplice în cazul în care afirmațiile susceptibile să afecteze reputația unei persoane depășesc limitele criticilor acceptabile din perspectiva art. 10 din Convenție (Petrina, cit. anterior, pct. 39)”.

De asemenea, instanța europeană a reiterat principiile stabilite în jurisprudența sa privitoare la libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenție (printre care cauza Cumpănă și Mazăre c. României (MC), nr. 33348/96, parag. 88-93), reamintind că presa joacă rolul indispensabil de „câine de pază” într-o societate democratică, precum și faptul că presa, deși nu trebuie să depășească anumite limite ținând în special de protecția reputației și drepturilor celuilalt, totuși are sarcina de a comunica informații și idei asupra unor chestiuni politice, precum și asupra altor subiecte de interes general.

Curtea a făcut din nou referiri la cauzele din jurisprudența sa privitoare la protecția oferită jurnaliștilor care dezbat probleme de interes public, precum și la limitele criticii acceptabile, limite care sunt mai largi în privința funcționarilor publici, politicienilor ori a persoanelor publice decât în privința persoanelor private (cauza Ieremiov c. României nr. 1, 24 noiembrie 2009, nr. 75300/01, parag 38).

Astfel, libertatea de exprimare este aplicabilă și „informațiilor” ori „ideilor” care ofensează, șochează sau deranjează, iar pentru a constitui o încălcare a art. 8 din Convenție, care protejează dreptul la reputație, un atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu victimei prin atingerile aduse dreptului acesteia la respectul vieții private (cauza A. c. Norvegiei, 9 aprilie 2009, nr. 28070/06, par. 64).

Libertatea de exprimare prevăzută de art. 10 al Convenției este una dintre libertățile fundamentale, ce are un rol special în orice societate democratică, putând fi catalogată chiar ca una dintre garanțiile acesteia, o condiție primordială a progresului și a fericirii fiecăruia, așa cum au considerat judecătorii Curții în cauza Handyside c. Regatului Unit, idee reluată apoi, cu grad de principiu, în cauzele ulterioare. Libertatea de exprimare este atât un drept în sine, cât și un drept absolut necesar pentru realizarea altor drepturi garantate de Convenție, cum ar fi dreptul la liberă asociere, fiind,

totodată, un drept individual, parte a libertății spirituale a fiecărui individ, dar și un drept colectiv, care permite comunicarea cu ceilalți semenii. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi și comunica informații ori idei, fără a exista limite frontaliere ori impuse de autoritățile publice. Însă libertatea de exprimare impune și anumite restricții menite să ocrotească demnitatea umană și respectul datorat reputației și drepturilor altuia.

În jurisprudența sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că libertatea de exprimare poate afecta uneori dreptul la reputație, fără a se angaja răspunderea civilă delictuală a persoanei respective și în, analizarea acestui aspect, trebuie avute în vedere mai multe criterii: tema articolului de presă, titlul și conținutul acestuia, cuvinte utilizate și tonul articolului, forma, stilul și contextul mesajului transmis, contextul în care este redactat articolul, interesul public pentru tema dezbătută, calitatea și funcția persoanei care face afirmațiile respective și calitatea și funcția persoanei vizate, buna-credință a jurnalistului sau a persoanei care a făcut afirmațiile denigratoare, raportul dintre judecățile de valoare și faptele materiale, existența unei doze de exagerare a limbajului artistic și proporționalitatea sancțiunii cu fapta comisă.

De asemenea, în aprecierea depășirii limitelor libertății de exprimare și necesitatea respectării dreptului la viață privată, respectiv dreptul la imagine și dreptul la reputație, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut în vedere calitatea și funcția persoanei criticate, forma/stilul și contextul mesajului critic, contextul în care este redactat articolul (cauza *Niculescu Dellakeza c. României*), interesul public pentru tema dezbătută (cauza *Bugan c. României*), buna-credință a jurnalistului (cauza *Ileana Constantinescu c. României*), raportul dintre judecățile de valoare și situații faptice, doza de exagerare a limbajului artistic, proporționalitatea sancțiunii cu fapta, precum și motivarea hotărârii (cauza *Bugan c. României*, cauza *Dumitru c. României*).

Aplicând principiile enunțate de către Curtea europeană, instanța de apel a constatat, în ceea ce privește articolul intitulat „15 multimilionari și datoriile lor la stat de un sfert de miliard de lei”, sub aspectul faptei ilicite pretins a fi fost comisă de către pârâtul ziarist, că tema articolului era de interes public general, urmărindu-se prezentarea unui top al milionarilor, care au fost sau erau în continuare acționari la firme ce aveau datorii la stat.

Instanța de apel a menționat că ziarul ... realiza în fiecare an un top al celor mai bogați oameni de afaceri din România, motiv pentru care s-a dorit realizarea unui articol referitor la firmele care înregistrează datorii mari la stat pentru a se identifica dacă printre acționarii acestor firme se află și oameni de afaceri aflați în topul milionarilor.

Astfel, articolul a urmărit să aducă la cunoștința publicului larg împrejurarea că pot exista firme care au datorii la stat, chiar dacă asociații/acționarii acestora sunt cei mai bogați oameni din România.

Instanța de apel a constatat că nu i se impută apelantului că ar fi avut vreo contribuție efectivă la existența datoriilor firmei, ci doar că a avut sau avea, în continuare, calitatea de acționar la firme care înregistrau datorii la bugetul de stat. Nu se evidențiază explicit sau implicit, prin conținutul articolului, că apelantul ar fi contribuit în vreun fel la accentuarea stării de insolvabilitate a firmelor la care era acționar.

În acest sens, trebuie să se aibă în vedere că articolul nu reprezintă o investigație jurnalistică referitoare la cauzele, motivele sau activitățile acționarilor, care au determinat existența datoriilor, ci se urmărește să se atragă atenția opiniei publice asupra faptului că, deși există milionari în România, aceștia sunt asociați/acționari la firme care nu își plătesc contribuțiile la stat.

În ceea ce privește titlul articolului și modul de redare al articolului de presă, instanța de apel a arătat că situația existenței unor datorii la stat ale firmelor menționate în cuprinsul articolului nu prezenta un caracter de noutate, deoarece au apărut în presă numeroase articole referitoare la acest aspect încă din anul 2001.

Astfel, ziaristul B. a depus la dosar articole de presă apărute încă din anul 2001 cu privire la datoriile înregistrate de F., la care era asociată SC H. SRL., la care deținea acțiuni apelantul, precum și cu privire la datoriile înregistrate de către FC K. SA.

Din punctul de vedere al conținutului, instanța de apel a reținut că articolul incriminat cuprinde relatări care constituie situații factuale, precum: existența unor datorii ale unor firme și calitatea de actual sau fost acționar/asociat al unei persoane aflate în topul milionarilor la firmele respective, dar și judecăți de valoare, respectiv: opiniile personale ale ziaristului constând în faptul că „A. s-a asociat în media cu societăți care aveau găuri la stat”.

Având în vedere că articolul conține atât afirmații care reprezintă judecăți de valoare, cât și situații factuale, curtea de apel a apreciat a fi necesară o analiză diferențiată a acestora și a arătat că materialitatea faptelor poate fi dovedită, în vreme ce judecățile de valoare nu se pretează la o demonstrație a exactității lor (*De Haes et Gijssels c. Belgiei*). Pentru

judecățile de valoare, obligația de a le dovedi este deci imposibil de îndeplinit și aduce atingere libertății de opinie, element fundamental garantat de art. 10 (Jerusalem c. Austriei; Brasillier c. Franței). Curtea europeană a acceptat că necesitatea unei legături între o judecată de valoare și faptele ce stau la bază pot să varieze de la caz la caz în funcție de circumstanțele specifice (Feldek c. Slovaciei). Necesitatea de a dovedi faptele ce stau la baza judecății de valoare este mai puțin stringentă atunci când aceste fapte sunt deja cunoscute de public (Feldek c. Slovaciei; Standard Verlags GMBH și Krawagna-Pfeifer c. Austriei). Desigur, atunci când este vorba despre alegații cu privire la comportamentul unui terț, poate fi uneori dificil să se distingă între imputarea unor fapte și judecăți de valoare.

În contextul în care diferența dintre situațiile factuale și judecățile de valoare este dificil de realizat, instanța de apel a apreciat că afirmațiile referitoare la existența unor datorii ale unor firme și calitatea de actual sau fost acționar/asociat al unei persoane aflate în topul milionarilor la firmele respective nu reprezintă judecăți de valoare de natură, ci situații factuale care au fost probate prin probele administrate în cauză. Astfel, din adresele emise de către Agenția Națională de Administrație Financiară (aflate în dosarul curții de apel), rezultă că toate societățile comerciale menționate în cuprinsul articolului înregistrau la nivelul anului 2010 datorii la stat, iar din adresele de la Registrul Comerțului reiese calitatea de acționar al apelantului la societățile comerciale respective sau la alte societăți, la care apelantul era acționar, aceste societăți fiind acționare la societățile care aveau datorii la stat.

În opinia curții de apel, deși intimatul B. nu a menționat cu exactitate dacă apelantul era asociat direct, majoritar sau minoritar la unele dintre firme, acest aspect nu are nicio relevanță, deoarece este permis ziaristului să prezinte informații, chiar dacă parțial inexacte, neputându-i-se pretinde acestuia să efectueze cercetări ca și un investigator.

În acest sens, instanța europeană a statuat că inexactitatea parțială a faptelor prezentate nu exclude protecția art. 10, dacă jurnalistul nu a acționat cu rea-credință, iar subiectul este unul de interes public (cauza nr. 53984/00, Radio France și alții c. Franței, hotărârea din 30 martie 2004).

Având în vedere probatoriul administrat în cauză, instanța de apel a constatat că toate afirmațiile factive au suport probatoriu, împrejurare care este de natură a înlătura răspunderea ziaristului.

În ceea ce privește judecata de valoare, constând în asocierea numelui A. cu societățile care au dat găuri la stat, curtea de apel a reținut că această asociere a fost determinată și de faptul că apelantul a avut sau încă mai are calitatea de asociat/acționar la societățile respective. Însă prin această asociere nu i se impută apelantului că ar fi fost vinovat de existența datoriilor firmelor respective, deoarece din conținutul articolului rezultă cu claritate că datoriile sunt ale firmelor în cauză și că unele datorii au fost înregistrate după ce apelantul nu mai avea nicio legătură cu firmele menționate.

În condițiile în care nu i se impută apelantului existența unor activități care să fi determinat starea de insolvabilitate a firmei, ci doar simplu fapt că este ori a fost asociat/acționar la societățile respective, instanța de apel a arătat că intimatul B. nu a urmărit să aducă atingere demnității și reputației apelantului, ci să atragă atenția opiniei publice asupra unui subiect de interes general, și anume că milionarii de top în România sunt acționari la firme care nu își plătesc datoriile la bugetul de stat.

Astfel, scopul articolului a fost de a aduce la cunoștința publicului larg un subiect de interes general, respectiv existența unor firme cu datorii mari la stat, și nu denigrarea imaginii apelantului. De asemenea, articolul a avut în vedere un fenomen social existent în cadrul societății românești, neputând fi considerat drept o campanie de denigrare a apelantului-reclamant.

Referitor la atitudinea subiectivă a ziaristului, care este esențială în materia angajării răspunderii civile delictuale pentru faptele ilicite comise de ziarist, curtea de apel a arătat că este necesar să analizeze caracterul defăimător al afirmațiilor publice efectuate de către jurnalist, dacă aceste afirmații au afectat dreptul la bună reputație și dreptul la imagine al persoanei vizate și dacă acestea pot atrage răspunderea civilă delictuală a prepusului, în condițiile art. 998-1000 C. civ. sau se încadrează în limitele unor simple judecăți de valoare, care se circumscriu libertății de exprimare, consacrate de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Astfel, pentru a determina justul echilibru între asigurarea dreptului garantat de art. 10 din Convenție, menținând în același timp garanțiile oferite de art. 8 respectului datorat reputației și drepturilor altora, Curtea europeană a dezvoltat, în jurisprudența sa, unele principii, în sensul că obligația statelor de a lua măsuri pentru respectarea reputației indivizilor poate apărea și în cadrul raporturilor între particulari.

Al doilea element deosebit de important este necesitatea ca publicarea în mass media a oricărui fel de informații să servească interesului general, să intereseze marele public, deoarece, în ceea ce privește presa, orice restricție impusă acesteia trebuie raportată la interesul pe care îl are o societate democratică de a menține un grad cât mai ridicat de

libertate a «câinelui de pază al democrației».

Instanța de apel a subliniat că art. 10 din Convenția europeană nu este un drept absolut, nesupus niciunei îngrădiri, ci limitele ingerinței în exercițiul acestui drept sunt înscrise în chiar parag. 2 al art. 10.

În domeniul de aplicare al art. 10 intră toate categoriile de mesaje, indiferent de conținutul lor, precum și mijloacele prin care informațiile sunt transmise și aceasta pentru a preîntâmpina eventualele restricții aduse dreptului de a primi ori transmite informații generate de restricționarea utilizării anumitor mijloace de transmitere a acestora. Cum majoritatea informațiilor de interes general se transmit prin intermediul presei, Curtea europeană a acordat întotdeauna o protecție deosebită libertății acesteia, în cauza *Lingens c. Austriei* precizând expres rolul său, astfel: «Dacă presa nu trebuie să depășească limitele prevăzute în special pentru protejarea reputației altora, ei îi incumbă obligația de a comunica informații și idei asupra problemelor dezbătute în arena politică, precum și cele care privesc alte sectoare de interes public. La funcția sa, care constă în a difuza, se adaugă dreptul pentru public de a le primi», presa fiind considerată «câinele de pază al democrației».

Locul central pe care îl ocupă presa, se datorează responsabilității sale de a informa, de a veghea la respectarea regulilor democrației. Desigur, aceste îndatoriri ale presei trebuie exercitate cu bună-credință, jurnalistul având obligația de informa în mod corect și obiectiv opinia publică asupra temelor majore de interes general.

De asemenea, printre aprecierile făcute de instanța europeană în jurisprudența sa se numără și considerarea mediei audiovizuale, precum radioul și televiziunea, ca având un impact mult mai puternic, mai direct și asupra unui număr mult mai mare de persoane decât presa scrisă. Dreptul garantat de art. 10 e subordonat condiției ca cel interesat să acționeze cu bună-credință, oferind informații exacte și demne de crezare.

Tendința care reiese din jurisprudența instanței europene este aceea de a proteja presa de acuzațiile de calomnie, formulând în acest sens principiul conform căruia jurnaliștii nu trebuie să dovedească întotdeauna adevărul afirmațiilor publicate, atunci când acționează cu bună-credință și pe baza unor afirmații credibile. Inexactitatea parțială a faptelor prezentate nu exclude protecția art. 10, dacă jurnalistul nu a acționat cu rea-credință, iar subiectul este unul de interes public.

Având în vedere aspectele menționate, instanța de apel a apreciat că sunt neîntemeiate criticile formulate de către apelantul-reclamant referitoare la tema articolului, la modalitatea de redactare și la consecințele acestuia asupra vieții personale și profesionale a acestuia.

În ceea ce privește buna-credință a ziaristului, curtea de apel a arătat că judecățile de valoare nu au avut un impact atât de puternic astfel încât să determine denigrarea apelantului, având în vedere că informațiile nu aveau un caracter de noutate și nu au determinat vreun impact negativ asupra activității sale de om de afaceri, nefiind administrate probe în sensul că afacerile apelantului ar fi fost afectate în vreun fel de existența articolului.

În acest sens, instanța de apel a menționat că limitele criticii admisibile sunt mai largi cu privire la o persoană publică, care acționează în calitate sa de om de afaceri cunoscut, decât cu privire la un simplu cetățean. O persoană publică se expune inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale din partea ziariștilor, a organizațiilor neguvernamentale și trebuie să arate o mai mare toleranță în aceasta privință. El are, desigur, dreptul la protejarea reputației sale, chiar în afara cadrului vieții sale private, dar imperatiile acestei protecții trebuie să fie puse în balanță cu interesele liberei discuții a chestiunilor de interes financiar, excepțiile la libertatea de exprimare impunând o interpretare restrictivă (*Oberschlick c. Austriei nr. 1; Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs și Gubi c. Austriei*).

Având în vedere aceste considerente, curtea de apel a găsit neîntemeiate criticile privitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 998 C. civ.

Reținând că lipsește situația premisă, respectiv fapta ilicită a prepusului, curtea de apel a apreciat că nu se mai impune analiza condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale a comitentului pentru fapta prepusului.

Ca atare, în temeiul art. 295-297 C. proc. civ., instanța de apel, constituită în complet de divergență, a respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 877 din 02 mai 2013, pronunțată de Tribunalul București, secția a V-a civilă.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs, în termenul legal, recurentul-reclamant A., solicitând admiterea căii de atac și desființarea Deciziei civile nr. 233/A din 28 aprilie 2015, pronunțată de către Curtea de Apel București.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ., recurentul-reclamant a arătat următoarele:

1. Sub un prim aspect, decizia atacată este nelegală întrucât a fost dată cu încălcarea, respectiv cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 257 C. proc. civ. privitoare la judecata în complet de divergență, astfel că este incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 alin. (1) pct. 9 C. proc. civ.

A arătat recurentul-reclamant că, la data de 18 noiembrie 2014, după încheierea dezbaterilor, instanța de apel a constatat ivită divergența între membrii completului de judecată asupra soluției pe fond, din perspectiva existenței faptei ilicite, a vinovăției și a limitelor dreptului la liberă exprimare.

În acest sens, s-a acordat termen pentru dezbaterile cauzei în complet de divergență la data de 25 noiembrie 2014, când instanța, întrunită în complet de divergență, a dispus completarea probatoriului, solicitând intimatului să facă dovada articolelor și a materialelor pe care le-a folosit în redactarea articolului, precum și informații de la Agenția Națională de Administrare Fiscală.

Deși instanța ar fi trebuit să reia dezbaterile cauzei, aceasta a solicitat suplimentarea probatoriului, fără a repune cauza pe rol. Mai mult, completul de divergență nu a luat în considerare opoziția apelantului-reclamant față de posibilitatea administrării de noi probe după încheierea dezbaterilor. Instanța de divergență ar fi fost îndreptățită să dispună administrarea de noi probe numai dacă divergența s-ar fi ivit la un termen de judecată. În speță, divergența s-a ivit după închiderea dezbaterilor, fiind reluată din acel moment, termen la care nu se mai putea dispune administrarea de probe noi.

Mai mult, conform art. 257 alin. (1) C. proc. civ.: „dacă majoritatea legală nu se poate întruni, pricina se va judeca din nou în complet de divergență, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile”, iar în speță divergența s-a ivit la data de 18 noiembrie 2014, iar decizia instanței a fost pronunțată la data de 28 aprilie 2015, după mai multe termene succesive de amânare a pronunțării și după trecerea unui interval mai mare de 6 luni de la ivirea divergenței.

În aceste condiții, instanța de divergență a soluționat cauza cu încălcarea art. 257 C. proc. civ., decizia Pronunțată în acest mod fiind nelegală conform art. 304 alin. (1) pct. 9 C. proc. civ.

2. Prin cel de-al doilea motiv de recurs recurentul-reclamant a arătat că decizia atacată este nelegală întrucât hotărârea pronunțată este contradictorie, astfel că sunt incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

A susținut că, prin raportare la obiectul cauzei deduse judecății, și anume răspundere civilă delictuală materializată sub forma atingerilor aduse onoarei și reputației - daune morale - decizia atacată este contradictorie sub aspectul dispozitivului și al concluziilor din cadrul considerentelor, concluzii la care însăși instanța de apel a ajuns în analiza sa.

Astfel, considerentele prin care s-a reținut că „în ceea ce privește buna-credință a ziaristului, Curtea învederează că judecățile de valoare nu au un impact atât de puternic astfel încât să determine denigrarea apelantului, având în vedere că informațiile nu aveau un caracter de noutate și nu a determinat vreun impact negativ asupra activității sale de om de afaceri, nefiind administrate Probe în sensul că afacerile apelantului ar fi fost afectate în vreun fel de existența articolului”, se contrazic cu dispozitivul deciziei atacate, de respingere, ca nefondat, a apelului declarat de către apelantul-reclamant.

Instanța de apel, deși a recunoscut că ziaristul B. nu a fost de bună-credință în emiterea judecăților de valoare și că acesta a săvârșit fapta ilicită de a fi formulat susțineri cu caracter insultător și injurios, constatând caracterul injurios al judecăților de valoare proliferate de jurnalist, a respins apelul declarat.

Considerentul instanței de apel, în sensul că „judecățile de valoare nu au un impact atât de puternic astfel încât să determine denigrarea apelantului” este vădit subiectiv, în condițiile în care nu există criterii de determinare a impactului negativ suferit de o persoană cu privire la atingerile care i-au fost aduse reputației și onoarei. Totodată, întrucât prejudiciul în cazul de față constă în atingerea adusă reputației recurentului-reclamant, într-o suferință produsă unei persoane fizice, nu poate fi probat cu mijloace de probă materiale, prejudiciul rezultând din chiar săvârșirea faptei. După cum s-a mai afirmat în jurisprudență în alte cazuri: „Evaluarea în cazul altor categorii de prejudicii decât cele corporale, cum sunt atingerile aduse onoarei și demnității, elementele vieții private, este anevoioasă întrucât prejudiciul constă într-o suferință pur morală, iar gravitatea suferinței depinde de atitudinea sentimentală a victimei”. Există două tipuri de prejudicii create de afirmația intimatului: prejudiciul care constă în suferința care i-a fost indusă recurentului prin chiar afirmațiile respective, un prejudiciu intrinsec care nu are nicio exprimare exterioară în afara declarațiilor recurentului (suferința morală), precum și prejudiciul care a rezultat ori care va rezulta în viitor din cauza acestor declarații, prejudicii

care nu pot fi evaluate în mod obiectiv însă există indicii cu privire la existența lor. Daunele solicitate nu au destinația de a-l repune pe recurentul-reclamant într-o situație similară cu cea avută anterior afirmațiilor injurioase, ci de a-i procura o satisfacție de ordin moral susceptibilă a înlocui valoarea de care a fost deja privat. În condițiile în care recurentul invocă încălcarea dreptului la reputație, drept care face parte din drepturile personalității și care ocupă poziția centrală în cadrul drepturilor personale nepatrimoniale aparținând persoanelor fizice, simpla atingere cu rea-credință a acestui drept generează dreptul la despăgubire.

Mai mult, în cazul de față prejudiciul suferit de recurent prin fapta ilicită a intimațiilor constă în afectarea gravă a imaginii, onoarei și reputației, atribute intrinseci ale unui om de afaceri de succes atât pe plan internațional, cât și intern. În acest sens, este relevantă imaginea publică internă și internațională de care se bucură acesta, de vreme ce a reușit ca prin activitățile desfășurate în domeniul bancar, al asigurărilor, aviatic, auto și real estate să-și transforme numele în brand, apreciat deopotrivă atât de români, cât și de străinii interesați să investească pe piața românească. Asocierea numelui A. cu concernul internațional R. care ocupă poziția nr. 1 în lume în materie de asigurări a fost posibilă datorită imaginii deosebit de bune de care se bucură recurentul. De asemenea, urmare a fuziunii Băncii A. cu N., noua bancă poartă ca semn al imaginii bune și a onoarei de care se bucură recurentul, numele de SC N. SA. În aceste condiții, este evident că afirmațiile cuprinse în articolul contestat contribuie în mod real la desconsiderarea persoanei injuriate. În concret, la stabilirea cuantumului despăgubirilor instanța trebuia să aibă în vedere poziția socială respectabilă deținută în cadrul comunității oamenilor de afaceri, reputația acestuia fiind profund afectată, cât mai ales mijlocul de transmitere a afirmațiilor ofensatoare, respectiv prin intermediul unui ziar specializat în domeniul afacerilor, fapt ce a creat un impact imediat negativ asupra recurentului, percepția publicului larg devenind profund negativă. Mai mult, acuzațiile îndreptate împotriva unei persoane din sfera afacerilor cum este cazul recurentului-reclamant A., care constituie atingeri aduse onoarei, reputației și imaginii publice capătă o amploare deosebită, iar efectele negative vor fi resimțite cu o intensitate crescută, ceea ce imprimă unor astfel de acuzații un caracter mult mai grav. Acuzațiile aduse prin aceste articole unei persoane din sfera afacerilor sunt cu atât mai grave, cu cât mai multe companii recunoscute pe plan național și internațional se identifică cu numele acesteia. Astfel, orice acuzații aduse persoanei se repercutează și asupra companiilor care poartă numele persoanei fizice respective; orice atingere adusă numelui persoanei fizice se răsfrânge în mod automat și asupra imaginii acestor companii, producându-le importante daune morale.

Este, de asemenea recunoscut că imaginea publică a unui om de afaceri este de natură a influența într-o măsură covârșitoare mersul afacerilor sale comerciale, cu atât mai mult cu cât o mare parte a relațiilor comerciale se bazează pe raporturile personale dintre parteneri.

Orice atingere adusă imaginii publice deteriorează relațiile partenariale ale tuturor companiilor care îi poartă numele, relații partenariale construite pe baza numelui persoanei fizice respective. Acesta este și cazul recurentului A., un om de afaceri de notorietate pe plan intern și internațional care s-a consacrat prin seriozitate și rigurozitate atât în domeniul sportului cât și în afacerile în care acesta direct și/sau indirect este implicat ca acționar/asociat, niciodată prin funcții de conducere, decizie sau prin prerogative de gestiune, administrare. Dovezi în acest sens sunt: SC S. SA, SC N. SA., SC T. SA, Societatea comercială SC Z. SRL entități comerciale de prestigiu cărora le este asociat numele de A., nume care face obiectul unor depozite reglementare la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci fiind înregistrate ca marcă următoarele: A., U., SC V. SA și X.

Pentru aceste argumente recurentul-reclamant a susținut că decizia atacată este contradictorie, în sensul că deși instanța de apel a concluzionat că ziaristul nu a acționat cu bună-credință, aceasta a decis să nu sancționeze această atitudine, respingând apelul, fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

3. Prin cel de-al treilea motiv de recurs s-a arătat că decizia atacată este nelegală întrucât hotărârea Pronunțată este dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

A arătat recurentul că au fost aplicate, în mod greșit, respectiv au fost încălcate dispozițiile art. 998-1000 C. civ., în ceea ce privește existența elementelor răspunderii civile delictuale, precum și dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului referitoare la limitele libertății de exprimare.

Potrivit practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, la soluționarea unei cauze în care se invocă depășirea limitelor libertății de exprimare trebuie avută în vedere examinarea atentă și în strânsă legătură a unor elemente care țin de calitatea specifică pe care o are autorul discursului, tipul discursului, persoana lezată, posibilitatea de a folosi alte exprimări, mijlocul prin care a fost difuzat mesajul, impactul acestuia și locul unde a fost ținut discursul, iar, în cazul de față, toate aceste aspecte au fost interpretate în mod greșit de către instanța de apel.

Astfel, un prim aspect interpretat greșit de instanța de apel este acela referitor la calitatea persoanei lezate de afirmațiile

făcute.

Persoana lezată este recurentul A. Acesta nu deține o funcție publică sau altă calitate care ar putea implica exercițiul unei autorități publice sau obștești. Recurentul este însă un important om de afaceri, care desfășoară astfel activități de interes privat, iar nu public. Discuțiile purtate în presă și televiziune cu privire la un eveniment privat, la activități private nu-l transformă într-unul de interes public, ci în unul care se bucură de publicitate, ceea ce este cu totul altceva. Pe de altă parte, recurentul, prin declanșarea prezentului cadru procesual, nu intenționează să conteste dreptul unor ziariști de a comenta critic maniera de derulare a unor afaceri comerciale, ci contestă dreptul acestora și al oricărei persoane de a folosi cuvinte și/sau expresii jignitoare și/sau defăimătoare la adresa sa în calitate de persoană fizică. Calitatea persoanei lezate de declarațiile făcute în presa scrisă sau audiovizuală are o mare importanță, întrucât, potrivit practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, aprecierea unui discurs virulent sau a afirmațiilor defăimătoare la adresa unei persoane se face ținând seama de faptul că persoana lezată este sau nu este persoana care deține o funcție politică sau publică. În acest sens, Curtea a reținut în nenumărate spețe că „limitele acceptabile ale criticii sunt mai largi pentru oamenii politici acționând ca figuri publice, și mai reduse pentru particulari. Omul politic se expune, în mod inevitabil și conștient, unui control atent al faptelor și gesturilor sale, control exercitat atât de ziariști, cât și de masa cetățenilor; el trebuie să dea dovadă de mare toleranță”. Acest criteriu de calificare a unei afirmații a fost însușit de instanțele românești, care, într-o speță în care reclamant era un secretar de stat din Ministerul Finanțelor, au reținut că „dată fiind poziția de demnitar a apelantului, limitele criticii admisibile sunt mai largi decât pentru omul obișnuit”.

Plecând de la acest criteriu de apreciere, consideră că instanța de apel trebuia să rețină că recurentul A. nu deține nicio funcție publică sau care implică exercițiul autorității publice și, prin urmare, fiind un simplu particular, protecția imaginii, onoarei și demnității trebuie să fie completă.

Contrar celor susținute mai sus, curtea de apel îl consideră pe A. ca fiind o persoană publică, deși acesta nu deține nicio funcție publică, reținând, totodată, ca fiind mai largi limitele libertății de exprimare cu privire la acesta, aceasta fiind o primă greșeală de interpretare.

Sub un al doilea aspect s-a arătat că instanța de apel a apreciat în mod greșit depășirea limitelor libertății de exprimare, cu referire la caracterizarea tipului de discurs.

Instanța de apel a apreciat în mod greșit că „tema articolului era de interes public general, urmărindu-se prezentarea unui top al milionarilor, care au fost sau erau în continuare acționari la firme, care aveau datoriile la stat”, întrucât chiar instanța de apel a statuat că ziaristul B. nu a acționat cu bună-credință în redactarea articolului.

De asemenea, instanța de apel a constatat în mod greșit că prin articolul de presă „nu se impută apelantului că ar fi avut vreo contribuție efectivă la existența datoriilor firmei, ci doar că a avut sau avea, în continuare, calitatea de acționar la firme datornice la stat”, din moment ce articolul de presă vorbește de „firme îngropate cu datorii”, ceea ce denotă clar o subliniere a culpei recurentului.

În mod cert, o parte a afirmațiilor a privit problema plății obligațiilor bugetare ale fiecărui contribuabil. Aceste afirmații cu caracter critic pot fi exprimate de ziariști și țin de dreptul la exprimare și informare a publicului, indiferent dacă problema pusă în discuție este de interes public, publică sau pur privată. Acest tip de discurs - în sine - nu a fost incriminat de recurent ca fiind cel care aduce atingere dreptului său la imagine și onoare, ci faptul că acestuia i se reproșează lucruri de care nu se poate face vinovat, știut fiind că un asociat, fie el chiar direct sau indirect, prin intermediul altor companii, nu se identifică cu compania la care este asociat sau acționar. În acest sens, recurentul-reclamant a invocat dispozițiile Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, care impun existența unei structuri organizatorice a societăților comerciale, în sensul de a avea organe de conducere, control, organe cu atribuții financiar-contabile, dispozițiile care reglementează modalitatea de răspundere a asociaților/acționarilor la o societate comercială, precum și pe cele ale art. 35 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954, potrivit cărora „Actele juridice făcute de organele persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice însăși”. Prin urmare, nu se pot atribui nici prerogative și nici obligații suplimentare, față de cele legale, unui asociat/acționar la o societate comercială, cu atât mai mult cu cât respectivul asociat nu este direct implicat în structura acționarială, ci, eventual, este acționar al acționarului în entitatea care constituie contribuabil restant la bugetul de stat.

Contrar celor reținute de instanța de apel, din articolul în cauză rezultă tocmai culpabilizarea persoanei fizice A. pentru starea de insolvabilitate a acelor firme.

Un al treilea aspect apreciat greșit de instanța de apel este cel referitor la titlul articolului și la modul de redare al articolului de presă. Astfel, instanța de apel nu a analizat modul de redare al articolului, ci conținutul acestuia, respectiv, „instanța de apel învederează că situația existenței unor datorii la stat ale firmelor menționate în cuprinsul articolului nu

prezenta un caracter de noutate”. Însă, în cazul în care instanța de apel ar fi intenționat să verifice chiar modul de redare al articolului, ar fi observat că pârâtul avea posibilitatea să folosească alte expresii pentru exprimarea așa ziselor opinii critice. În mod cert, există posibilitatea reală ca ziaristul să-și limiteze discursurile critice la expunerea faptelor și a textelor de lege încălcate prin respectivele fapte, fără a-l califica pe recurent drept campion al marilor datornici la bugetul de stat, vinovat de afaceri cu bani publici sau de neplată la bugetul de stat a datorilor.

În practica Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauza Constantinescu c. României, s-a reținut că reclamantul a fost în mod corect condamnat pentru că în calitate de lider sindical a afirmat despre colegii săi că sunt „delapidatori”. Curtea a reținut că „este permis reclamantului să-și formuleze criticile și să contribuie astfel la o discuție publică liberă (...) fără însă a utiliza cuvântul delapidator”. La fel, într-o altă speță, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că „termenii spărgătoare de familie și mamă care și-a neglijat copilul constituie judecați de valoare exprimate de o manieră ofensatoare, care nu era necesar să fie utilizate pentru a exprima o opinie negativă. Ea estimează că, reclamantul ar fi putut formula critici față de acele persoane în cauză fără a recurge la expresii injurioase”.

Un al patrulea aspect interpretat greșit de instanța de apel privește stabilirea calității persoanei care a făcut afirmațiile incriminate ca fapte ilicite și care este aceea de ziarist, calitate ce implică respectarea exigențelor impuse de Rezoluția Consiliului Europei nr. 1003/1993 privind Principiile de bază ale ziaristicii. Potrivit respectivei Rezoluții de care Camera Deputaților și Senatul României au luat act că ziaristica nu trebuie să denatureze informația adevărată, imparțială și opiniile oneste, ziaristul fiind obligat să respecte demnitatea umană, ca și dreptul cetățeanului la viața privată. De asemenea, la pct. 25, se reține că, în ziaristică, „scopul nu scuză mijloacele”. Contrar acestor deziderate, Curtea a apreciat „că jurnaliștii nu trebuie să dovedească întotdeauna adevărul afirmațiilor publicate, atunci când acționează cu bună-credință (...). Inexactitatea parțială a faptelor prezentate nu exclude protecția art. 10.”

Față de aspectele mai sus arătate, în opinia recurrentului-reclamant interpretarea art. 10 alin. (2) din Convenția privind protecția drepturilor omului implică, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și a instanțelor române următoarele precizări: a) libertatea de informare nu este un drept absolut, ci relativ, aceasta însemnând că „art. 10 nu garantează fără nicio restricție libertatea de exprimare, chiar când este vorba de prezentarea în presă a chestiunilor care prezintă un interes public serios”. Altfel spus, libertatea de exprimare nu trebuie să depășească limitele impuse în interesul protejării reputației persoanelor particulare” și b) depășirea limitelor libertății de exprimare implică tragerea la răspundere materială a autorului. Răspunderea materială este realizată pe temeiul răspunderii delictuale, esențială pentru stabilirea cuantumului despăgubirilor fiind și examinarea condițiilor în care a fost transmisă informația calomnioasă și insultătoare.

A mai susținut recurentul-reclamant că instanța de apel a făcut o greșită interpretare a dispozițiilor legale privind răspunderea civilă delictuală reglementată de art. 998 - 999 C. civ., deoarece a făcut abstracție de faptul că în speță sunt îndeplinite în mod cumulativ toate condițiile ce atrag răspunderea civilă delictuală a intimatului-pârât B.

Astfel, cu privire la fapta ilicită, instanța de apel a considerat că „libertatea de exprimare poate afecta uneori dreptul la reputație, fără a se angaja răspunderea civilă delictuală a persoanei respective”. Această interpretare contravine art. 998 C. civ., potrivit căruia: „Orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-1 repara”, fapta ilicită fiind definită ca „orice faptă prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv aparținând unei persoane”.

România este parte la o serie de Convenții și Pacte internaționale ce recunosc expres dreptul oricărei persoane la propria imagine, onoare și demnitate, după cum urmează: Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția nr. 217/A (III) prevede expres că „nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa privată, (...) nici al unor atingeri ale onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri” și Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice ratificat de România în 1976, în care se reține că „Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața sa particulară (...) nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri”.

În legea română, aceste principii au fost preluate în Constituția României, care prevede, la art. 30 alin. (6), că „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”.

De asemenea, art. 54 din Decretul nr. 31/1954 stipulează că „Persoana care a suferit o atingere în dreptul său (...) la onoare, reputație sau în orice alt drept personal nepatrimonial, va putea cere instanței judecătorești încetarea săvârșirii faptei care aduce atingere drepturilor mai sus arătate”.

Așadar, dreptul fiecărei persoane la onoare, reputație, proprie imagine, demnitate cunoaște o recunoaștere, atât

internațională, cât și internă. Acest drept trebuie privit și analizat în raport cu dreptul la libertatea de expresie recunoscut expres de Convenția pentru apărarea drepturilor omului, care prevede, la alin. (1) al art. 10, că „Orice persoană are dreptul la libertatea de expresie”.

Niciunul din principiile arătate mai sus nu este absolut, în sensul că fiecare din acestea comportă limitări prin lege. Aceasta înseamnă că, în fiecare caz în parte instanțele sunt cele care trebuie să realizeze un just echilibru între dreptul la liberă exprimare garantat de art. 10 din Convenție și dreptul la propria imagine și reputație a fiecărei persoane.

A susținut recurentul că, sfidând regulile minimale care țin de deontologia profesiei de ziarist, deturnând întregul demers editorial de la informarea corectă și exactă a cetățeanului, intimatul-pârât B. a redactat un articol colectiv care cuprinde informații despre mai multe persoane și/sau personalități, evident pentru a crea o confuzie a cititorului asupra celor amintiți în respectivul material publicistic.

Intenția de dezinformare creatoare de confuzie rezultă și din topografia paragrafelor articolului în care se face referire la persoana recurentului. Astfel, intimatul dedică individual recurentului A. paragraf. 3, pentru ca în par. final, într-o înșiruire de denumiri ale unor societăți comerciale, să se amintească mai multe persoane „incriminate” asociate necorespunzător, exclusiv în scopul dezinformării și al inducerii concluziei că personalitățile menționate în articol folosesc o rețetă garantată a succesului în business făcând afaceri cu bani publici sau neplătind obligațiile la buget, toate acestea cu un singur pretins efect, și anume acela al alegerii statului cu praful de pe tobă.

În opinia recurentului-reclamant, fapta ilicită prevăzută de art. 998 C. civ. trebuie analizată prin raportare la următoarele aspecte pe care le apreciază ca fiind greșeli intenționate:

a) asocierea oamenilor de afaceri menționați în cuprinsul aceluiași articolul, deși nu există parteneriate comerciale între aceștia, care să implice un comportament uniform, similar și care să justifice afirmații și aprecieri colective față de toate aceste persoane fizice nominalizate;

b) faptele pretins incorecte și incriminate în acest articol sunt desemnate de ziarist prin două practici distincte și disjunctive, fără a clarifica și preciza exact care dintre oamenii de afaceri menționați ar fi folosit una sau alta din ele, încât cititorul după ce parcurge articolul dobândește impresia falsă că oricare dintre oamenii de afaceri de mai sus a apelat la oricare dintre metodele amintite și anume fie la afaceri făcute cu bani publici, fie la neplata obligațiilor la buget;

c) s-a afirmat despre recurentul A. că „se menține în topul datornicilor prin dările acumulate de societățile la care acesta a fost sau mai este acționar direct”. Autorul se rezumă la această afirmație fără a produce dovezi în acest sens, fără a preciza care sunt companiile la care recurentul a fost sau mai este acționar direct și fără a clarifica dacă pretinsele datorii datează din perioada în care A. deținea calitatea de acționar în respectivele, dar nenominalizatele companii sau sunt ulterioare. Cu alte cuvinte, confuzia pe care articolul o creează în mintea cititorului se adâncește cu fiecare propoziție care este adăugată de autor;

d) menționarea asocierii recurentului A. cu G. în compania SC H. SRL, companie care înregistrează datorii la bugetul de stat, însă nu explică din ce se compun datoriile, ce reprezintă, în ce perioadă s-au acumulat. Această afirmație, pe cât de largă și de vagă este, pe atât de nedocumentată se prezintă, întrucât recurentul A. nu a fost și nu este acționar direct în SC H. SRL, și nici nu a deținut o funcție care să îi atribuie prerogative de decizie și control în funcționarea acesteia, nevăzând astfel o altă relevanță în asocierea numelui recurentului A. cu G., trustul F., compania SC H. SRL decât intenția de dezinformare, de a atrage oprobiul cetățenilor. Cât privește pe celelalte două companii nominalizate de ziarist, SC I. SA și SC J. SA, acestea au drept acționar minoritar pe societatea comercială SC N. SA., iar nu pe recurentul A., care, din anul 2005, nu mai deține direct nici măcar calitatea de acționar în SC N. SA;

e) afirmația eronată potrivit căreia „milionarul A. a mai avut acțiuni la SC O. SA. și la FC K. SA., companii care au fost îngropate cu datorii cu tot, după ce au fost preluate de diverși acționari, cum este cazul echipei de fotbal”.

A susținut recurentul că niciuna dintre cele două companii nu a fost „îngropată” cu datorii. SC O. SA., transformată din anul 2009 în SC Z. SRL reprezintă un renumit operator aerian intern și internațional orientat în special pe curse charter V.I.P., nu figurează cu datorii la bugetul de stat/bugetele speciale și nici nu este în procedura de lichidare judiciară, societatea fiind în funcțiune. Începând cu anul 2008, recurentul A. a renunțat la calitatea de acționar în SC O. SA prin cesionarea acțiunilor deținute de acesta către entitatea SC Z. SRL, toate aceste operațiuni fiind perfect legale și normale într-o dinamică comercială.

În privința SC FC K. SA., companie în care recurentul A. a fost acționar minoritar, a fost supusă procedurii falimentului încă din anul 2007 și, în 12 iunie 2008, s-a închis procedura de lichidare judiciară societatea fiind radiată. Fiind o

societate pe acțiuni, adică una de capitaluri și nu de persoane, incidența răspunderii pentru managementul și administrarea societății nu ține de acționari, ci de administratori/directori, iar A. nu a fost de drept administrator/director și nici măcar nu s-a implicat „de facto” în administrarea și managementul societății. În acest sens, în dosarul de faliment, s-a formulat o cerere de răspundere împotriva administratorului P., aceasta fiind respinsă de instanță la 12 iunie 2008. Mai mult, aceste acțiuni nu au fost înstrăinate de către recurent nici către un terț, nici către un alt acționar. Cu alte cuvinte, nu se pune problema îngropării acestei societăți cu tot cu datorii după ce a fost preluată de diverși acționari, așa cum este cazul echipei de fotbal (citată din afirmațiile ziaristului B.).

Intimatul-pârât a afirmat despre recurent că ar fi îngropat companiile SC O. SA și FC K. SA cu datorii cu tot, după ce au fost preluate de diverși acționari, cum este cazul echipei de fotbal. Această afirmație creează confuzie, deoarece inițial se referă la ambele companii ca fiind îngropate prin aceleași metode „contestabile”, pentru ca, în final, să precizeze că, de fapt, se referă doar la FC K. SA Dar nici chiar așa nu se reabilitează, întrucât nici măcar în această privință nu face afirmații corecte, după cum a explicat mai sus.

Pentru toate acestea, contrar principiului consacrat de pct. 25 din Rezoluția Consiliului European nr. 1003/1993 privind Principiile de bază ale ziaristicii, potrivit căruia, în ziaristică „scopul nu scuză mijloacele”, apreciază că intimatul B. este autorul unor afirmații și explicații cu caracter general, false, afirmații făcute în scopul discreditării în fața opiniei publice prin atingerea adusă în cel mai înalt grad reputației și imaginii, contravenind atât dispozițiilor art. 30 alin. (6) din Constituție, cât și dispozițiilor art. 10 pct. 2 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, documente ce limitează libertatea de expresie, în situația în care aceasta ar putea afecta reputația sau drepturile altora.

România a ratificat Convenția și, prin urmare, interpretările date de Curtea Europeană a Drepturilor Omului textelor din Convenție au întâietate, prioritate și aplicare directă față de dispozițiile interne.

Contrar tuturor celor enunțate în rândurile de mai sus, instanța de apel a apreciat în mod eronat: „chiar dacă B. nu a menționat cu exactitate dacă apelantul era asociat direct, majoritar sau minoritar la unele dintre firme, acest aspect nu are nicio relevanță, deoarece este permis ziaristului să prezinte informații, chiar dacă parțial inexact, deoarece nu i se poate pretinde acestuia să facă cercetări ca un investigator”. Însă, în cazul de față nu e vorba de niște simple inexactități, ci niște informații false, care erau publice și foarte ușor de accesat. Însă, ziaristul a preferat să prezinte situația tendențios și vădit deformat, decât să informeze în mod corect și complet publicul larg.

În mod incorect instanța de apel a interpretat situația factuală a dosarului, de o manieră mult prea generalizată, neexactă și neadevărată. Astfel, instanța de apel nu a verificat numai situația fiscală a firmelor la care A. era acționar, ci a concluzionat la o manieră generală că „toate societățile comerciale menționate în cuprinsul articolului înregistrau la nivelul anului 2010 datorii la stat, iar, din adresele de la Registrul Comerțului rezultă calitatea de acționar al apelantului la societățile comerciale respective sau la alte societăți, iar aceste societăți erau acționare la societățile care aveau datorii la stat”.

Însă din actele de la dosar rezultă clar că SC O. SA, singura societate la care A. era acționar, nu înregistra datorii la bugetul de stat. În celelalte societăți, A. nu deținea calitatea de asociat/acționar. Mai mult, conform înscrisurilor încuviințate ca probatorii de către instanță, a probat caracterul nereal/fals, fără suport real și tendențios al afirmațiilor intimatilor. Astfel:

- SC H. SRL. are ca asociat unic pe SC L. SA., deținută la rândul ei în proporție de 13% de M., companie cipriotă ale cărei părți sociale au fost cesionate în 2003 de fostul asociat A. lui G. După cum se poate vedea din 2003, recurentul A. nu mai are nicio legătură cu respectivele companii, fapt care face ca total nejustificat, acuzațiile aduse de ziarist recurentului pentru presupuse datorii la bugetul de stat de pe urma cărora ar câștiga în calitate de asociat;

- SC I. SA are ca acționar minoritar pe SC N. SA., ce deține un procent de 4,83, iar nu pe recurentul A.;

- SC J. SA. are ca acționar minoritar pe SC N. SA, ce deține un procent de 2,57, iar nu pe recurentul A.;

- SC O. SA. nu este „îngropată” și nici nu a fost „radiată, declarată în insolvență sau lichidată prin tertipuri juridice variate”, după cum afirmă intimatul B., ci este o companie activă, în funcțiune și fără datorii la bugetul de stat, schimbându-se doar forma societății, din societate pe acțiuni în societate cu răspundere limitată;

- La societatea FC K. SA., recurentul A. a deținut calitatea de acționar minoritar, fără a deține însă calitatea de administrator/director, neimplicându-se nici măcar de facto în administrarea și managementul societății, aspect de care s-a ocupat dl. P. și a cărui activitate a fost analizată în cadrul procedurii de faliment declanșată împotriva mai sus

numitei societăți, și care nu a relevat vreo culpă a acestuia sau a unei alte persoane pentru situația financiară care a determinat falimentul FC K. SA.

Din cele de mai sus, apare cu claritate caracterul nereal/fals al informațiilor furnizate de intimat prin articolul menționat, contrar situației de fapt și realității juridice, evident fiind că B. a dat o asemenea interpretare cu o vădită rea intenție, informațiile din articol căpătând astfel caracter tendențios, nefiind probate, verificate, în mod real și concret.

Așa cum a rezultat și din administrarea Probei cu interogatoriul intimatului B., acesta a recunoscut că a semnat articolul „15 multimilionari și datoriile lor la stat de un sfert de miliard de lei” publicat în ziarul ... din 14 iulie 2010 și că în articolul publicat a făcut referire la A. în sensul că „averea de 900 de milioane de euro nu este suficientă pentru a acoperi găurile date statului”.

Astfel, întregul probatoriu administrat denotă reaua-credință a intimatului, precum și faptul că acesta nu și-a respectat obligațiile profesionale cu privire la informarea completă și corectă în vederea redactării articolului. Acesta în mod cert nu a avut ca intenție informarea publicului larg cu privire la un subiect de interes public, ci lezarea demnității și onoarei recurentului, articolul publicat fiind chiar un veritabil „articol scris la comandă”. Prin urmare, este greșită interpretarea instanței de apel, în sensul că „ziaristul B. nu a urmărit să aducă atingere demnității și reputației apelantului, ci să atragă atenția opiniei publice asupra unui subiect de interes general, și anume că milionarii de top în România sunt acționari la niște firme care nu își plătesc datoriile la stat”.

Greșită este și interpretarea instanței de apel cu privire la judecățile de valoare care au îmbrăcat forma afirmațiilor vexatorii, aspecte detaliate pe larg în cadrul motivului 1 de recurs.

Cu privire la vinovăția intimatului ce a săvârșit fapta ilicită, este pe deplin dovedită, reieșind din chiar modul în care a fost conceput și scris articolul publicat în ziarul ... din data de 14 iulie 2010, aceasta cu atât mai mult cu cât, potrivit practicii recente a Curții Europene a Drepturilor Omului, ziaristii răspund de afirmațiile publice făcute chiar și în ipoteza în care „redau conținutul unor articole apărute în alte publicații”, întrucât aceștia „trebuie să dea dovadă de cea mai mare rigoare și de o deosebită măsură”.

A conchis recurentul-reclamant că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 998-1000 C. civ., în ceea ce privește existența elementelor răspunderii civile delictuale, precum și dispozițiile Curții Europene a Dreptului Omului referitoare la limitele libertății de exprimare, astfel că este incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Cererea de recurs este scutită de plata taxei judiciare de timbru, conform dispozițiilor art. 15 lit. f)¹ din Legea nr. 146/1997, privind taxele judiciare de timbru, republicată, cu modificările ulterioare.

Intimații-pârâți, legal citați, nu au depus întâmpinare.

Prin concluziile scrise și orale, intimatul-pârât B. a solicitat respingerea recursului.

În faza procesuală a recursului nu au fost administrate Probe.

Examinând decizia recurată, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte, în majoritate, constată că este nefondat pentru considerentele ce vor succede:

1) Prin primul motiv de recurs, întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. pen., s-a susținut că instanța de apel a încălcat, respectiv a aplicat greșit, dispozițiile art. 257 C. proc. civ.

În opinia recurentului-reclamant, aspectele de nelegalitate subsumate acestui motiv de recurs constau în dispunerea de către completul de apel, constituit pentru soluționarea divergenței, a suplimentării probatorului fără a se dispune repunerea cauzei pe rol și fără a ține cont de opoziția apelantului-reclamant referitoare la administrarea de Probe noi după încheierea dezbaterilor, respectiv în nerespectarea termenului prevăzut de art. 257 alin. (1) C. proc. civ.

Criticile nu sunt fondate, iar, din perspectiva motivului de recurs invocat nu se circumscriu dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ., ci prevederilor art. 304 pct. 5 C. proc. civ., deoarece pun în discuție neregularități cu caracter procedural.

Având în vedere că indicarea greșită a temeiului de drept nu atrage nulitatea recursului, Înalta Curte, făcând aplicarea dispozițiilor art. 306 alin. (3) C. proc. civ., va cerceta aceste critici prin raportare la motivul de recurs care sancționează încălcarea formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ.

Înalta Curte constată că la data de 04 noiembrie 2014 au avut loc dezbaterile în apel, pronunțarea fiind amânată succesiv pentru a da posibilitate părților să depună concluzii scrise și pentru imposibilitatea obiectivă de constituire a

completului de judecată.

La data de 18 noiembrie 2014, completul de judecată initial învestit a constatat o divergență între cei doi judecători cu referire la aspecte de fond ale judecării, motiv pentru care cauza a fost repusă pe rol și s-a dispus citarea părților pentru data de 25 noiembrie 2014 în vederea dezbaterii cauzei în complet de divergență, cu includerea în complet a unui judecător din planificarea de permanență, astfel cum rezultă din rezoluția administrativă aflată la fila 60 verso în vol. I al Dosarului nr. x/3/2010 al Curții de Apel București, secția a IV-a civilă.

La termenul de judecată din 25 noiembrie 2014, procedura de citare a fost legal îndeplinită, apelantul-reclamant a fost reprezentat de avocat Y., iar intimații-pârâți au lipsit.

Instanța de apel, constituită în complet de divergență, a pus în discuție necesitatea administrării de Probe suplimentare. În încheierea de ședință de la cea dată s-a consemnat că reprezentantul convențional al apelantului a susținut că probele privitoare cu situația datoriilor societăților în discuție nu au legătură cu clientul său și a lăsat la aprecierea instanței suplimentarea probatoriului în ceea ce privește documentele care au stat la baza articolului publicat.

Or, în condițiile expuse, Înalta Curte constată că sunt lipsite de temei susținerile recurentului conform cărora, suplimentarea probatoriului, după constituirea completului de divergență, s-a făcut fără a se dispune repunerea cauzei pe rol.

Nu se poate aprecia că în lipsa mențiunii exprese din încheierea de ședință de la 18 noiembrie 2014, în sensul că se va proceda la repunerea cauzei pe rol, instanța ar fi dispus măsuri procedurale privitoare la Probe în faza deliberării și pronunțării hotărârii.

Așa cum este reglementată de art. 257 C. proc. civ., instituția divergenței implică repunerea cauzei pe rol întrucât prin includerea în complet a unui nou judecător este necesar să se dea eficiență principiilor oralității și nemijlocirii.

Pe de altă parte, în concret, repunerea pe rol constă în acordarea unui termen de judecată cu citarea părților, măsuri care în cauză au fost dispuse. Cum apelantul-reclamant a fost legal citat și reprezentat la termenul acordat după repunerea cauzei pe rol el nu poate invoca nicio vătămare procesuală sub acest aspect.

Susținerile conform cărora instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 257 C. proc. civ. și pentru motivul că a dispus suplimentarea probelor, deși recurentul s-a opus, nu pot fi primite și aceasta deoarece, așa cum s-a arătat, cauza a fost repusă pe rol și s-a dat eficiență principiilor contradictorialității și dreptului la apărare. Pentru dispunerea repunerii cauzei pe rol instanța de judecată nu este ținută de poziția procesuală a părților, această măsură fiind, în speță, o consecință legală a neîntrunirii acordului celor doi judecători care au compus completul de apel cu referire la aspecte de fond ale judecării.

În plus, în încheierea de ședință de la data de 25 noiembrie 2014 nici nu s-a consemnat un refuz al apelantului în sensul invocat prin primul motiv de recurs.

Înalta Curte subliniază că recurentul nu a contestat că și completul constituit pentru soluționarea divergenței are posibilitatea să solicite probe suplimentare, ci a susținut în mod eronat că asemenea probe s-au cerut fără a se dispune repunerea cauzei pe rol.

Sub un alt aspect, s-a arătat că dispozițiile art. 257 alin. (1) C. proc. civ. au fost încălcate prin nerespectarea termenului prevăzut de acest text legal.

Deși este real că textul invocat prevede că: „Dacă majoritatea legală nu se poate întruni, pricina se va judeca din nou în complet de divergență, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile”, nu se poate aprecia că depășirea acestui termen atrage nulitatea hotărârii pronunțate, deoarece termenul nu este imperativ.

Apoi, sintagma pricina se va judeca din nou în complet de divergență, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile nu trebuie înțeleasă în sensul că hotărârea trebuie pronunțată în maxim 5 zile, ci în sensul că judecata trebuie reluată în acest termen.

În speță, de la data constatării divergenței (18 noiembrie 2014) până la termenul acordat (25 noiembrie 2015) au trecut 7 zile. Recurentul-reclamant nu a arătat în ce mod l-a prejudiciat depășirea cu două zile a termenului procedural prevăzut de art. 257 alin. (1) C. proc. civ., care, așa cum s-a arătat nu este imperativ, și nici nu a dezvoltat alte critici care să poată fi examinate din perspectiva legalității deciziei recurate.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte, în majoritate, apreciază că primul motiv de recurs nu este fondat.

2. Prin cel de-al doilea motiv de recurs s-a susținut că decizia recurată conține dispoziții contradictorii, astfel că este incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., care are în vedere ipotezele în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau conține motive contradictorii sau străine de natura pricinii.

Recurentul-reclamant a susținut că există o contradicție majoră între soluția de respingere a apelului și considerentele prin care înseși instanța de apel a reținut că intimatul-pârât B. nu a acționat cu bună-credință.

Înalta Curte constată că sunt vădit nefondate criticile prin care se susține că instanța de apel a reținut în considerentele sale reaua-credință a intimatului-pârât B.

Cu titlu prealabil, Înalta Curte subliniază că cererea de chemare în judecată, respectiv apelul declarat de reclamant au fost respinse ca efect al constatării de către instanțele de fond a lipsei unuia dintre elementele care trebuie să fie întrunite cumulativ pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, respectiv fapta ilicită.

Astfel, s-a apreciat că fapta constând în publicarea articolului incriminat de reclamant nu întrunește, din perspectiva art. 998-999 C. civ. și art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, condițiile unei fapte ilicite.

Curtea de apel nu a calificat afirmațiile din articolul de presă ca având caracter injurios și insultător, așa cum susține recurentul, ci a reținut, în esență, că tema articolului de presă era de interes public general, că nu prezenta caracter de noutate și că afirmațiile factive au suport probatoriu (împrejurare care înlătură răspunderea jurnalistului).

De asemenea, s-a subliniat că scopul articolului a fost acela de a aduce la cunoștința publicului larg un subiect de interes general, referitor la existența unor firme cu datorii mari către stat, iar nu denigrarea imaginii apelantului-reclamant.

Cu referire la atitudinea subiectivă a intimatului-pârât Manea, despre care a arătat că este esențială pentru angajarea răspunderii civile a acestuia, curtea de apel a enunțat elementele ce trebuie examinate, prin raportare și la principiile care decurg din jurisprudența în materie a Curții europene, printre care se regăsesc analiza caracterului defăimător al afirmațiilor publice și a modului în care aceste afirmații au afectat dreptul la bună reputație și la imagine al persoanei vizate.

Înalta Curte arată că prin enunțarea acestor criterii instanța de apel nu a apreciat că articolul de presă în discuție a avut caracter injurios sau insultător, ci, dimpotrivă, a arătat că judecățile de valoare nu au avut un impact atât de puternic încât să determine denigrarea apelantului și nici nu au determinat vreun impact negativ asupra activității acestuia de om de afaceri.

Sub un alt aspect, Înalta Curte subliniază că motivarea soluției instanței de apel trebuie analizată în ansamblul ei, deoarece elementul în discuție, privitor la atitudinea subiectivă a intimatului-pârât B., a comportat o analiză complexă în fața instanțelor de fond, aptitudinea afirmațiilor din articol de a denigra pe reclamant și impactul negativ asupra acestuia, nefiind singurele aspecte de natură a contura buna sau reaua-credință a intimatului-pârât.

Se impune, de asemenea, observația că, în speță, instanțele de fond, reținând că nu sunt îndeplinite cerințele pentru calificarea faptei imputate drept faptă ilicită, nu au cercetat celelalte condiții necesare pentru antrenarea răspunderii civile delictuale. Prin urmare, nu a fost necesar a se analiza prejudiciul reclamat de persoana vizată, neexistând din acest punct de vedere o suprapunere între impactul negativ suportat de reclamant, ca element de analiză a atitudinii subiective a pârâtului și prejudiciu, ca și condiție pentru antrenarea răspunderii civile delictuale.

Prin urmare, în recurs nu pot fi cercetate criticile care privesc condiția prejudiciului, ci numai cele care vizează legalitatea deciziei din perspectiva faptei ilicite.

Examinând în continuare criticile formulate prin cel de-al doilea motiv de recurs, Înalta Curte constată că recurentul-reclamant a dezvoltat critici de netemeinicie prin care tinde la combaterea raționamentului instanței de apel. Or, asemenea critici prin care se critică interpretarea dată probatoriului de către instanța de apel exced controlului de legalitate, astfel că nu se impune analiza lor.

De asemenea, nu se impun a fi analizate nici susținerile privitoare la prejudiciul suferit de recurentul-reclamant, întrucât acest element nu a făcut obiectul analizei instanțelor de fond și apel.

3) În ceea ce privește cel de-al treilea motiv de recurs, întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu referire la aplicarea dispozițiilor art. 998-1000 C. civ., Înalta Curte reține că nu este fondat.

Sub un prim aspect s-a susținut că instanța de apel a făcut o interpretare greșită în ceea ce privește: calitatea persoanei lezate, depășirea limitelor libertății de exprimare, caracterizarea tipului de discurs, titlul articolului, modul de redare a articolului în presă și calitatea persoanei care a făcut afirmațiile incriminate.

Având în vedere chestiunile semnalate, Înalta Curte reține că instanța de apel, atunci când a analizat în ce măsură au fost depășite limitele libertății de exprimare guvernate de art. 10 din Convenția europeană, respectiv dacă a fost încălcat dreptul la viață privată, cu componentele acestuia - dreptul la imagine și dreptul la reputație, s-a raportat la criteriile statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a avut în vedere calitatea și funcția persoanei vizate, tema articolului de presă, titlul și conținutul acestuia, cuvintele utilizate și tonul articolului, forma/stilul și contextul mesajului critic, contextul în care a fost redactat articolul pretins defăimător, interesul public pentru tema dezbătută, buna-credință a jurnalistului, raportul dintre judecățile de valoare și situațiile factice, doza de exagerare a limbajului artistic, precum și proporționalitatea sancțiunii cu fapta comisă.

Prin prezentul recurs, recurentul-reclamant a susținut că în mod greșit s-a reținut de instanța de apel calitatea sa de persoană publică, deși acesta nu a deținut și nici nu deține vreo funcție publică sau altă calitate care ar putea implica exercițiul unei autorități publice sau obștești, împrejurare în raport de care s-a considerat că limitele libertății de exprimare cu privire la persoana sa pot fi mai largi prin prisma criteriilor instituite de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. A considerat că, plecând de la acest criteriu de apreciere, instanța de apel trebuia să rețină că recurentul-reclamant A., fiind un simplu particular, protecția imaginii, onoarei și demnității trebuie să fie completă.

Înalta Curte constată că instanța de apel, pe baza situației de fapt reținute conform probatoriului administrat, a apreciat că în cazul reclamantului limitele criticii admisibile sunt mai largi în condițiile în care este vorba de o persoană publică, care acționează în calitatea sa de om de afaceri cunoscut, iar nu de simplu particular.

Așadar, instanța de apel a avut în vedere calitatea reclamantului de persoană publică, nu de persoană care exercită o funcție publică. Astfel cum corect a considerat și instanța de apel, Înalta Curte apreciază că și în acest caz, deși recurentul-reclamant contestă, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului este în sensul că, similar omului politic sau celui care exercită o funcție publică, în cazul persoanelor publice, limitele criticii admisibile sunt mai extinse decât în privința unui particular, deoarece acestea se expun, direct, inevitabil și constant, unui control atent al faptelor și gesturilor lor și trebuie să dea dovadă de o mai mare toleranță, control ce este exercitat atât de ziariști, cât și de cetățeni.

În cauza *Ieremiov c. României* nr. 1, hotărârea din 24 noiembrie 2009, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în sensul că: „În ceea ce îl privește pe P, care a refuzat să discute cu reclamantul, Curtea a reținut că publicarea fotografiei acestuia, o figură publică, în contextul publicării articolului care făcea referiri la viața sa publică, nu poate fi privită ca o depășire a limitelor stabilite de Convenție și de jurisprudența Curții cu privire la libertatea presei”.

În speță s-a reținut că reclamantul este o personalitate publică, fost sportiv de renume internațional, actualmente om de afaceri de succes, a cărui implicare în viața economică și socială este cunoscută. Prin urmare, o astfel de constatare nu poate fi înlăturată prin reanalizarea probatoriului în faza procesuală a recursului în raport de dispozițiile actuale ale art. 304 C. proc. civ., așa încât nu pot fi avute în vedere restricțiile aduse libertății de expresie enunțate de art. 10 par. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În situația de față, este vorba de dezbaterile unor probleme de interes general și, așa fiind, faptul de a impune, de o manieră generală, ziaristului în cauză să se disocieze de conținutul unor afirmații ce ar putea insulta persoana reclamantului deoarece i-ar provoca sau aduce atingere onoarei sale nu se conciliază cu rolul presei de a oferi informații despre împrejurări sau despre opinii și idei aflate în discuție publică la un moment dat, cel al publicării articolului contestat.

Înalta Curte mai reține că celelalte critici expuse de recurentul-reclamant în ceea ce privește depășirea limitelor libertății de exprimare cu referire la caracterizarea tipului de discurs, la titlul articolului și la modul de redare al acestuia de presă, la calitatea persoanei care a făcut afirmațiile denigratoare și injurioase se referă la situațiile factuale astfel examinate de instanța de apel, astfel încât, față de caracterul extraordinar al căii de atac a recursului exercitat în condițiile art. 304 C. proc. civ., constată că prin aceste critici, care vizează interpretarea aspectelor de fapt ale judecății, respectiv a Probelor administrate, se pune în discuție temeinicia, iar nu legalitatea deciziei atacate.

Așadar, recurentul-reclamant nu a susținut că, în analiza cererii de apel, curtea de apel ar fi ignorat principiile dezvoltate în jurisprudența Curții europene cu referire la libertatea de exprimare, ci a arătat că interpretarea pe care aceasta a dat-o, pe baza elementelor de fapt ale judecății, este greșită. Or, așa cum s-a arătat deja, aprecierea situației de fapt și a probelor administrate exced controlului de legalitate.

De altfel, din modul în care au fost expuse criticile se constată că cererea de recurs nu a fost structurată exclusiv pe aspecte de nelegalitate, recurentul-reclamant făcând ample referiri la aspectele de fapt ale judecății, reluând în acest sens pasaje ample care se regăsesc în cererea de chemare în judecată.

Prin urmare, instanța de recurs nu are a examina aceste critici de netemeinicie.

În ceea ce privește interpretarea pe care instanța de apel a dat-o dispozițiilor art. 998-999 C. civ., Înalta Curte reține că în mod corect, față de natura faptei imputate părților, la analiza condițiilor de angajare a răspunderii civile delictuale pentru faptă proprie instanțele de fond s-au raportat la jurisprudența dezvoltată de Curtea europeană cu referire la art. 8 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care, fiind ratificată de România prin Legea nr. 30/1994, a devenit parte din dreptul intern.

Instanța de apel nu a ignorat dispozițiile art. 10 alin. (2) din Convenție și nu a apreciat că libertatea de informare este un drept absolut, ci, făcând o analiză elaborată a principiilor care se desprind din jurisprudența Curții europene a apreciat, ca și tribunalul, că, în condițiile particulare ale cauzei, măsura solicitată de reclamant de obligare a părâtului B. la despăgubiri nu este proporțională cu scopul urmărit, acela de a informa opinia publică asupra unui subiect de interes general, privitor la datoriile către bugetul de stat ale firmelor în care sunt implicați mari afaceriști români.

Rezultă, astfel, că instanța de apel nu a făcut o greșită interpretare sau aplicare a dispozițiilor art. 998-999 C. civ. și nici a dispozițiilor cuprinse în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice ratificat de România în 1976, respectiv în Constituția României, la care recurentul a făcut referire, ci, dimpotrivă, examinând fapta imputată unui părât jurnalist prin prisma dreptului la liberă exprimare garantat de art. 10 din Convenția europeană, a verificat dacă normele de drept intern care permit antrenarea răspunderii civile delictuale și care reprezintă o ingerință în dreptul la liberă exprimare, vizează un scop legitim, iar aplicarea lor poate fi calificată ca fiind necesară într-o societate democratică. Analiza în concret a acestor elemente nu se situează în sfera controlului de legalitate.

Pentru aceleași considerente nu pot fi examinate nici criticile dezvoltate în continuare, care vizează pretensele „greșeli flagrante ocazionate de intimai”, respectiv caracterul nereal al informațiilor furnizate de intimatul-părât B.

Cu referire la vinovăția intimatului, Înalta Curte constată că, urmare a împrejurării că în cauză nu a fost reținută îndeplinirea condiției privitoare la fapta ilicită, nu este necesară analizarea condiției privitoare la vinovăție.

Nefiind îndeplinite condițiile art. 998-999 C. civ., pentru antrenarea răspunderii prepusului pentru faptă proprie, în mod corect a apreciat instanța de apel că nu se poate da eficiență dispozițiilor art. 1000 alin. (3) C. civ.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte, în majoritate, va respinge, ca nefondat, recursul declarat de recurentul-reclamant A. împotriva Deciziei civile nr. 233/A din 28 aprilie 2015, Pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă.

În temeiul dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., coroborate cu cele ale art. 298 și 316 din același act normativ, Înalta Curte îl va obliga pe recurentul-reclamant la plata sumei de 3.720 lei, către intimatul-părât B., reprezentând cheltuieli de judecată constând în onorariu de avocat, conform chitanței din 09 octombrie 2015, aflată la fila 50 din dosar.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Cu majoritate:

Respinge, ca nefondat, recursul declarat de reclamantul A. împotriva Deciziei civile nr. 233/A din 28 aprilie 2015, Pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă.

Obligă pe recurentul-reclamant la plata sumei de 3.720 lei, reprezentând cheltuieli de judecată, către intimatul-părât B.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 16 octombrie 2015.

Cu opinie separată:

În sensul admiterii recursului declarat de reclamantul A. împotriva Deciziei civile nr. 233/A din 28 aprilie 2015,

Pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, casării deciziei recurate și trimiterii cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe.

Opinia separată vizează soluția de admitere a recursului declarat de reclamantul A. împotriva Deciziei civile nr. 233 din 28 aprilie 2015 Pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, în sensul casării deciziei recurate cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, în temeiul art. 312 alin. (5) C. proc. civ. raportat la art. 304 pct. 9 C. proc. civ., pentru următoarele considerente ce vizează încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor art. 257 C. proc. civ.

Primul motiv de recurs invocat de reclamantul A. vizează încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor ce reglementează judecata în complet de divergență.

Astfel, s-a arătat în susținerea acestui motiv de recurs că, instanța de apel la 4 noiembrie 2014 a dispus închiderea dezbaterilor, în ce privește apelul declarat în cauză și, că pronunțarea hotărârii a fost amânată la 11 noiembrie și ulterior la 18 noiembrie 2014. Cu ocazia deliberării la 18 noiembrie 2014 s-a constatat existența unei divergențe între membrii completului de judecată, motiv pentru care s-a fixat termen de judecată la 25 noiembrie 2014 pentru soluționare în complet de divergență.

Recurentul a mai învederat că instanța fără a repune pe rol cauza, la termenul din 25 noiembrie 2014, în complet de divergență a procedat nu la reluarea dezbaterilor ci, la suplimentarea probatoriului, deși divergența nu viza acest aspect.

Reclamantul a mai arătat că potrivit art. 257 alin. (1) C. proc. civ. „dacă majoritatea legală nu se poate întruni, pricina se va judeca din nou în complet de divergență în aceeași zi sau în cel mult 5 zile”.

Or, din această perspectivă se susține că, în condițiile în care divergența s-a ivit la 18 noiembrie 2014, iar judecarea pe fond a cauzei în complet de divergență a avut loc la 28 aprilie 2015, la șase luni de la ivirea divergenței, au fost încălcate dispozițiile legale sus evocate, motiv pentru care reclamantul recurent a solicitat casarea hotărârii cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe.

Examinând hotărârea instanței de apel prin prisma motivului de recurs invocat și, a dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în argumentarea soluției din opinia separată ce vizează casarea hotărârii cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, sunt de reținut următoarele aspecte ce rezultă fără posibilitate de echivoc din actele de la dosar:

Prin Decizia civilă nr. 233 din 28 aprilie 2015 Pronunțată de Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, în complet de divergență, a fost respins apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 877 din 2 mai 2013 Pronunțată de Tribunalul București, secția a V-a civilă.

Constituirea completului de divergență presupune respectarea etapelor procedurale prevăzute de textul art. 257 C. proc. civ., text din care rezultă obligația rejudecării pricinii în complet de divergență asupra punctelor rămase în divergență.

Art. 257 C. proc. civ., reglementează procedura judecării în complet de divergență, statuând expres și imperativ: (1) „dacă majoritatea legală nu se poate întruni, pricina se va judeca din nou în complet de divergență, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile”.

(2) „La instanțele de fond, părerile vor trebui motivate întotdeauna, înainte de judecarea divergenței, afară de cazul când judecata se face chiar în ziua în care s-a ivit divergența.

(3) Dezbaterile vor fi reluate asupra punctelor rămase în divergență; dacă după judecarea divergenței vor fi mai mult de două păreri, judecătorii ale căror păreri se apropie, mai mult, sunt datori să se unească într-o singură părere.

(4) Judecătorii pot reveni asupra părerilor lor, care au pricinuit divergența.

(5) După judecarea punctelor rămase în divergență, completul care a judecat înainte de ivirea ei va putea continua judecarea pricinii.”

Astfel, este de observat că în ceea ce privește procedura rejudecării pricinii în complet de divergență, dispozițiile legale sus evocate prevăd expres și imperativ că pricina se relua din nou în complet de divergență, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile și, că „dezbaterile vor fi reluate asupra punctelor rămase în divergență”.

Ca atare, reluarea dezbaterilor în complet de divergență este limitată nu numai expres dar și imperativ numai asupra punctelor rămase în divergență, în ce privește soluția ce urmează a fi adoptată în cauză.

Din această perspectivă, este de reținut că în procedura reglementată de art. 257 C. proc. civ., legiuitorul a avut în

vedere situația specială ce poate interveni între membrii completului de judecată cu ocazia deliberării în condițiile în care nu se poate întruni majoritatea legală pentru pronunțarea pe fond, a soluției în cauză, statuând imperativ că în complet de divergență, dezbaterile vor fi reluate asupra punctelor rămase în divergență, în aceeași zi sau cel mult în 5 zile” (alin. (1)), motiv pentru care este exclusă posibilitatea administrării sau suplimentării probatorului în complet de divergență.

Această situație, rezultă chiar din faptul că a textul legal sus evocat prevede în aceeași termeni imperativi că „după judecarea divergenței, vor fi mai mult de două păreri, judecătorii ale căror păreri se apropie mai mult, sunt datori să se unească într-o singură părere”.

Din perspectiva celor expuse, este de observat că instanța de apel a constatat cauza în stare de judecată în apel la 4 noiembrie 2014, când a dispus închiderea dezbaterilor acordând cuvântul pe fond în ceea ce privește apelul declarat de reclamantul A. Împotriva hotărârii instanței de fond.

Pronunțarea hotărârii a fost amânată la 11 noiembrie 2014, și respectiv 18 noiembrie 2014.

Cu ocazia deliberării la 18 noiembrie 2014, între membrii completului de judecată s-a ivit o divergență în ceea ce privește soluția pe fond, ce urma a fi pronunțată în soluționarea apelului declarat de reclamant.

Din procesul verbal încheiat la 18 noiembrie 2014 cu ocazia constatării divergenței între membrii completului de judecată, rezultă că divergența s-a ivit asupra soluției pe fond din perspectiva existenței faptei ilicite, a vinovăției și din perspectiva limitelor dreptului la liberă exprimare, motiv pentru care s-a acordat termen pentru dezbateri cauzei în complet de divergență la 25 noiembrie 2014.

Întrucât s-a acordat termen la 25 noiembrie 2014 pentru reluarea dezbaterilor în complet de divergență, părerile divergente au fost motivate.

Ca atare, reluarea dezbaterilor la termenul din 25 noiembrie 2014 în complet de divergență, trebuia să vizeze doar punctele de divergență ce au fost clar stabilite și explicitate în procesul verbal încheiat la 18 noiembrie 2014 și, care vizau existența faptei ilicite, a vinovăției și a limitelor dreptului la liberă exprimare.

Numai că, la 25 noiembrie 2014, deși completul de divergență a pus în discuția părților reluarea dezbaterilor pe punctele aflate în divergență sub aspectul îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale din perspectiva existenței faptei ilicite, a vinovăției și a limitelor dreptului la liberă exprimare, totuși a pus în discuția părților și suplimentarea probatorului, aspect ce nu a format obiect al divergenței, fapt ce rezultă fără posibilitate de echivoc din procesul verbal din 18 noiembrie 2014.

Or, așa cum s-a arătat deja, din perspectiva dispozițiilor exprese și imperative ale art. 257 C. proc. civ., reluarea dezbaterilor în complet de divergență este limitată doar asupra punctelor rămase în divergență, în ce privește soluția pe fond ce urma fi adoptată în cauză, ceea ce exclude posibilitatea administrării sau suplimentării probatorului în complet de divergență,

Ca atare, dat fiind faptul că nu suplimentarea probatorului a constituit obiectul divergenței între membrii completului de judecată, ci aspecte legate de soluția pe fond ce urma a fi pronunțată în apel, suplimentarea probatorului dispusă de completul de divergență la 25 noiembrie 2014, s-a făcut cu nerespectarea dispozițiilor legale ce reglementează reluarea dezbaterilor în complet de divergență,

Or, în condițiile în care punctele aflate în divergență nu vizau suplimentarea probatorului, ci aspecte legate de existența faptei ilicite, a vinovăției și a limitelor dreptului la liberă exprimare, în raport de probele administrate până la închiderea dezbaterilor din 4 noiembrie 2014 și respectiv până la ivirea divergenței cu ocazia deliberării din 18 noiembrie 2014, rezultă fără posibilitate de echivoc încălcarea dispozițiilor imperative ale art. 257 C. proc. civ., motiv pentru care fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., soluția ce se impunea în cauză, în respectarea dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, viza admiterea recursului reclamantului, casarea hotărârii instanței de fond, și trimiterea cauzei în temeiul art. 312 pct. 5 C. proc. civ. spre rejudecare aceleiași instanțe, cu reluarea dezbaterilor în complet de divergență doar asupra punctelor rămase în divergență ia 18 noiembrie 2014, în raport de starea de fapt conturată prin Probele existente la dosar până la închiderea dezbaterilor din 4 noiembrie 2014, respectiv până la ivirea divergenței la 18 noiembrie 2014.

Din perspectiva argumentelor de fapt și de drept expuse, opinia separată vizează soluția de admitere a recursului reclamantului A., casarea hotărârii instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, în vederea reluării dezbaterilor în complet de divergență cu respectarea dispozițiilor art. 257 C. proc. civ.